Dit digitale blad is een raapsel van wetenswaardigheden en ongein betreffende de Koninklijke Marine en Koopvaardij uit het heden en verleden en is samengesteld door Arie Krijgsman verder genoemd, **“de redactie “** !

Adres : A. Krijgsman
Abeelstraat 96 – 3329 AG Dordrecht
E-mail: tenanker@kpnmail.nl
telefoon: 06-25160899
rekeningnummer: **NL98 INGB 0002 4713 68**

Praalgraf gebroeders Evertsen

Disclaimer

" De redactie is niet verantwoordelijk voor pagina's van externe organisaties waarnaar verwezen wordt."

" De redactie geeft geen enkele garantie inzake de juistheid of de volledigheid, of het bijgewerkt zijn van de informatie die op dit systeem werd geraadpleegd of die via dit systeem werd uitgewisseld."

" Ook kan ik geen garantie bieden, noch aansprakelijk gesteld worden voor schade die, rechtstreeks of onrechtstreeks, het gevolg is van een onderbreking in de beschikbaarheid van de gepubliceerde gegevens"

" Door toezending van stukken, foto's, mails of andere zaken onder naam geeft u automatisch toestemming deze ook onder uw naam te plaatsen".

I.v.m. de AVG kunt u de privacy verklaring vinden op onze website https://tinyurl.com/y6bl8pty
onder
de tab: "ten anker"

Er zijn altijd wel mensen die met mijn werk aan de haal gaan. Aan de ene kant is dat een teken dat ik het goed heb neergezet, maar ik hoop wel dat onze lezers respect tonen en niet lukraak het kopiëren voor andere dan puur privé doeleinden zonder daar toestemming voor te vragen.

2e jaargang – nummer 17 - d.d. 1 augustus 2019

Gratis digitaal abonnement ?....:
kijk even op http://www.tenanker.com

5 augustus – Admiraal Johan Evertsen

Met dank aan ZALIG ZEELAND

Op 5 augustus 1666 verloor Nederland een van haar grootste zeehelden. Johan Evertsen kwam om bij een zeeslag op de Noordzee aan boord van zijn schip de Walcheren.
Johan Evertsen was de zoon van Johan Evertsen Sr., een commandeur bij de Zeeuwse admiraliteit en de kleinzoon van een Watergeus, Evert Heindricxzen, die ter onderscheid met zijn zoon meestal Jan de Kapitein werd genoemd.

Johan Evertsen Sr. was niet alleen een bedreven zeeman. Hij had zes zoons, waarvan er een op vroege leeftijd overleed en zes dochters. Johan Jr. was de oudste van de jongens. Johan werd op 1 februari 1600 in Vlissingen gedoopt. Zijn juiste geboortedatum is niet bekend.

Met voorvaderen die een grote staat van dienst op zee hadden opgebouwd, was het niet meer dan logisch dan dat de zonen ook voor het leven op zee kozen.

Johan Evertsen gravure van Abraham Blooteling

Traditioneel marinegezin

Johan kwam dan ook al op jonge leeftijd bij zijn vader aan boord aan boord van de Zwarte Galei. Tijdens een van zijn eerste reizen, Johan was toen 17, sneuvelde zijn vader tijdens een gevecht tegen Franse kapers bij La Rochelle. Johan Jr. nam zonder tegenspraak het bevel over het schip over.

Uit erkentelijkheid voor de verdiensten van hun vader, bevorderde de Admiraliteit van Zeeland Johan en zijn broers Evert, Pieter, Geleyn en Cornelis tot luitenants. Op zijn 18de was Johan al kapitein op een schip. In een scheepsverslag van oktober 1618 wordt hij als zodanig vernoemd.

Zijn eerste vermelding in de verslagen van de admiraliteit dateert uit 1622. In 1624 krijgt een aanstelling tot vaste kapitein.
1625 was een triest jaar voor Johan. Zijn broers Pieter en Evert sneuvelden tijdens een zeeslag met de Duinkerker kapers.

Bevorderingen

In datzelfde jaar vocht Johan onder admiraal Willem de Zoete bij La Rochelle, in 1625 en 1626 rechtstreeks onder luitenant-admiraal Laurens Reael als vice-commandeur tijdens een campagne aan de Barbarijse kust. Hierbij kwam zijn broer Geleyn om het leven tijdens een gevecht met een Portugees galjoen.
Op 24 april 1628 wist hij met vier schepen door een eskader van 27 Duinkerker kapers te breken dat een poging wilde ondernemen het buitgemaakte geld van de Zilvervloot te heroveren. Johan wist Piet Hein te waarschuwen waardoor deze aan de kapers wist te ontkomen.
Johan werd hiervoor bevorderd tot commandeur.

In de zomers van 1630 en 1631 voerde hij ‘kruistochten’ uit voor de Vlaamse kust. Deze werden zo genoemd vanwege het op en neer patrouilleren.
Op 12 en 13 september nam hij deel aan het verijdelen van de invasie van Overflakkee door de Spaanse vloot tijdens de Slag op het Slaak.
In de vaarseizoenen van 1632 tot 1635 was Johan weer actief tegen de Duinkerker kapers. Maar de Nederlandse vloot was sterk verwaarloosd. Hierdoor leverden alle inspanningen van Evertsen weinig op.

Evertsen bij Kijkduin

In 1635 kreeg Evertsen het aan de stok met Jacques Colaert, een voor zichzelf werkende piraat die zijn diensten ter beschikking stelde van Duinkerken. Hij had het voornamelijk voorzien op de Nederlandse haringvloot op de Noordzee. Veel vissers, meestal doopsgezinden, werden hardhandig aangepakt ter vergelding van soortgelijke behandeling van gevangen genomen Duinkerkers door de Nederlanders.

Evertsen en zijn vier medekapiteins werden voor hun optreden door de Admiraliteit van Zeeland beloond met een gouden medaille.
Op 25 februari 1637 werd Evertsen benoemd tot vice-admiraal bij de Admiraliteit van Zeeland.
Dit leidde tot oproer in de vissersdorpen waar Johan werd verweten niets tegen de aanvallen van de Duinkerkers te hebben ondernomen. Evertsen was hierdoor zodanig gegriefd dat hij zijn ontslag aanbood, wat werd geweigerd.

Maar al snel deed zich een gelegenheid voor om zich te wreken.
Op 18 februari 1636 verraste hij met vier schepen bij Duinkerke drie schepen van Colaert.
Deze was net bezig onder valse vlag (de Prinsenvlag) een vijfde Nederlands schip te naderen.
Door zelf de Engelse vlag te hijsen, wat heel gebruikelijk was in die tijd, kon Evertsen twee schepen, waaronder het vlaggenschip van Colaert tot zinken brengen.
De kaper zelf werd gevangen genomen en hij gaf zich over aan Joost van Trappen Banckert.

Witte de With

In de Slag bij Duins in 1639 voerde Evertsen een eskader aan.
Maar daarbij kreeg hij het aan de stok met de vice-admiraal van Holland en West Friesland; Witte de With, een eigenwijs en hooghartig man die met iedereen overhoop lag. Deze verweet Evertsen lafheid omdat hij niet, zoals een andere admiraal, Maarten Tromp, voorstelde de Engelse vloot in de gaten te houden omdat de handelsbelangen van zijn provincie zich tegen het handelsconflict met Engeland zouden verzetten.

De With bood aan zelf de Engelsen af te dekken.
De verhouding tussen beiden raakte voorgoed verstoord toen bleek dat Evertsen van de Staten van Zeeland de helft van het buitgeld, dat eigenlijk Tromp toekwam, kreeg gegarandeerd.

Jacques Colaert

Naar aanleiding van dit conflict kreeg Evertsen gedurende enige tijd geen grote commando's meer.
Wel ontwikkelde hij een steeds nauwere vriendschap met stadhouder Frederik Hendrik.
In 1646 kreeg Evertsen op voorspraak van de Stadhouder Lodewijk XIII de orde van de Heilige Michael omdat hij diens leger had bijgestaan bij de verovering van Duinkerken.
Stadhouder Willem II raadde in 1649 Kardinaal Mazarin zelfs aan om alle correspondentie tussen hen beiden via admiraal Evertsen te laten lopen.

Tijdens de Eerste Engels-Nederlandse Oorlog van 29 mei 1652 tot 8 mei 1654 werd het conflict tussen Evertsen en de With steeds groter.

Omdat Evertsen werd gezien als een persoonlijke vriend van Willem II was hij volgens de With gevaarlijk en Oranjegezind.

Witte de With

Ook Tromp kreeg problemen met de With en vanaf 1652 lag hij uit de gratie. Evertsen werd aangesteld als waarnemend bevelhebber maar hij bedankte voor die functie en trok zich zelfs helemaal terug uit de vloot.

De With werd aangesteld als de nieuwe bevelhebber.
Maar deze werd, mede door zijn onbeschofte gedrag tegenover en behandeling van de Zeeuwse kapiteins, min of meer in de steek gelaten en finaal verslagen bij de Slag bij de Hoofden. De With wist niets beters te bedenken dan zich ziek te melden.

Maarten Tromp werd aangesteld als waarnemend bevelhebber en Evertsen meldde zich weer aan voor dienst op zee. Hij vocht als eskadercommandant in de overwinning tijdens de Slag bij de Singels.

Hij speelde daarbij persoonlijk een belangrijke rol door het vlaggenschip van Tromp, de Brederode, te ontzetten terwijl het door de Engelsen werd geënterd.

Rustiger
In de daarop volgende jaren leek de driestheid die hem zo kenmerkte, hem enigszins verlaten te hebben. Ook zijn steeds weer terugkerende aanvaringen met de With belemmerden zijn handelen. Toen Tromp als bevelhebber sneuvelde bij de Slag bij Ter Heijde moest er een nieuwe bevelhebber komen. Michiel de Ruyter werd voorgesteld, maar hij had er geen trek in de twee kemphanen Evertsen en de With te commanderen.

Na de oorlog kreeg Evertsen lange tijd geen enkel commando. Pas na de dood van de With in 1659 trad hij weer in dienst en nam deel aan een expeditie onder de Ruyter naar de Oostzee tijdens de Vierde Noordse Oorlog. Hoewel hij de oudste in rang was en daaraan enig recht was verbonden moest hij zich schikken naar
De Ruyter. Het duurde dan ook enige tijd voordat Evertsen zich in zijn ondergeschikte rol kon schikken.
In oktober beriep Evertsen zich op zijn hoge leeftijd en voer terug naar huis. Hij liet De Ruyter achter, vier dagen voor zijn eindoverwinning op de Zweden.
Evertsen bleef daarna vier jaar thuis.

De Brederode van Adm. Tromp bij Hellevoetsluis

Na zijn rustperiode

In 1665 koos de Zeeuwse vloot opnieuw zee. Evertsen was inmiddels bevorderd tot de eerste luitenant-admiraal die de vloot ooit had gekend. Maar het zelfgekozen stilzitten had Evertsen er niet krachtdadiger op gemaakt. Hij nam met zijn eskader deel aan de Slag bij Lowestoft. Zijn superieuren, Jacob van Wassenaar Obdam en Egbert Kortenaer sneuvelden tijdens deze slag en Evertsen werd algemeen bevelhebber. De verwarring tijdens de slag was zo groot dat Cornelis Tromp (zoon van) besloot zich met zijn schepen terug te trekken naar Texel. Evertsen kwam uiteindelijk slechts met vier schepen aan in Hellevoetsluis.
Hij maakte geen beste indruk.

Michiel Adriaansz. De Ruyter

Hij werd door de Staten Generaal ontboden in Den Haag. Hij reisde via Den Briel maar daar werd hij door een menigte zeemansvrouwen uit zijn rijtuig gesleurd, mishandeld en geboeid in een gracht gesmeten. Hij werd door enkele soldaten ternauwernood gered en wist 's nachts, vermomd en onder begeleiding van een militair escorte Den Briel te ontvluchten.
Op 17 juni kwam hij eindelijk, via omwegen, op een jacht aan in Delfshaven, waar hij door gedeputeerden van Zeeland naar de Staten Generaal werd gebracht.

Berechting?

Het verslag dat hij daar deed over de zeeslag kon de hoge heren niet overtuigen. Ook was de angst voor de woede van het volk zo groot dat werd besloten Evertsen onder begeleiding naar een krijgsraad in Den Helder te brengen. Daar zou worden geoordeeld over zijn vermeende lafheid.
Intussen was het bericht over de moordaanslag op Evertsen bij de vloot hard aangekomen. Alle Zeeuwse kapiteins die op de rede bij Texel voor anker lagen tekenden een protestbrief. Als eerste tekende Schout bij Nacht Banckert.

De Staten Generaal

Om de schijn te voorkomen dat ze niet achter het protest stonden, tekenden ook alle Hollandse en Friese vlagofficieren het protest.
Ondanks dat drongen de gedeputeerden aan op de berechting van Evertsen. Maar Cornelis Tromp, voorzitter van de krijgsraad, voelde er niets voor om te oordelen over Evertsen. Hij weigerde het voorzitterschap waardoor grote vertraging in de rechtszaak optrad.

Na een week waren de gemoederen in het land enigszins tot rust gekomen. Ook werd duidelijk dat niet de hele vloot verloren was gegaan.

Er werd aangetoond dat Evertsen de schade aan de vloot nog redelijk had weten te beperken. Aan de 150 kogelinslagen in zijn eigen schip was te zien dat Evertsen de strijd niet uit de weg was gegaan.
Hij werd vrijgesproken en ontslagen van rechtsvervolging.

Opnieuw naar zee

Het daarop volgende jaar hield Johan zich voornamelijk bezig met het verbeteren van de uitrusting van de Zeeuwse vloot. Maar op de dag dat zijn broer, luitenant-admiraal Cornelis Evertsen gedood werd tijdens de Vierdaagse Zeeslag werd hij op 21 juni 1666 weer opgeroepen.
Evertsen verklaarde bij zijn aanstelling dat hij, net als zijn vader en zijn broers zijn leven voor het vaderland te willen geven.

De gebroeders Johan en Cornelis Evertsen – Herdacht op postzegels

Zeven weken later, op 4 augustus 1666 tijdens de eerste dag van de Tweedaagse Zeeslag werd Evertsen, als commandant van de voorhoede, op zijn schip ‘de Walcheren’, getroffen door een boutkogel. Hij verloor hierdoor een been en overleed de volgende dag om vijf uur in de ochtend.

Graf in Middelburg

Op 9 september werd Johan Evertsen in de Noordmonsterkerk in Middelburg, naast zijn broer Cornelis begraven. Johan en Cornelis werden uiteindelijk in 1686, na een lang conflict tussen de familie en de Admiraliteit van Zeeland opnieuw samen ter aarde besteld in een praalgraf.
Hij liet een vrouw – Maayken Gorcum, twee zoons, Jan Evertsen de Jonge en viceadmiraal Cornelis Evertsen de Jonge, alsook drie dochters na.

Lange tijd was Johan Evertsen, vanwege zijn duidelijke sympathie voor de Oranjes omstreden. Later erkende men zijn vakmanschap en moed. Er zijn na zijn dood tal van marineschepen naar hem vernoemd.

Praalgraf gebroeders Evertsen

Het eerste was een kanonneerschoener in 1803. Het laatste schip met zijn naam is een luchtverdedinginsfregat dat in 2004 in dienst werd gesteld.

Zr.Ms. Evertsen

"TERUGBLIK OP DE KOUDE OORLOG".

De periode tussen 1962 en 1990 was een periode van relatieve rust, voor de burger althans.
Voor de militair was dit een periode van voortdurende spanning, een gewapende vrede die wij uit de geschiedenisboekjes kennen als “Koude Oorlog”. Het westen verenigde zich in 1948 militair in de NAVO.
Toen West-Duitsland zich in 1955 mocht herbewapenen verenigde het Oostblok zich militair in het Warschaupact.

De Koude Oorlog is de periode van gewapende vrede tussen het Westen, onder invloed van de Verenigde Staten en het Oosten, onder invloed van de Sovjet-Unie. De laatste viel in 1968 Tsjecho-Slowakije binnen om zo een einde te maken aan de hervormingen daar. Deze oorlog was meer een psychologische oorlog waarbij de militairen altijd paraat waren om, als het echt nodig zou zijn, direct de tegenaanval in te gaan. Het ergste was het wachten op de vijand die niet komt, wachten tot er iets gebeurt, maar je weet niet of er iets gaat gebeuren.”
U als marineman/vrouw had de taak op de wereldzeeën een wakend oog te zijn, om daar waar het nodig was bij dreigingen in te grijpen.

De **“Noordelijke Vereniging Voormalig & Actief dienend Marinepersoneel”** trekt zich deze onder veel Voormalige Marinemensen levende gedachte aan.
In federatief verband hebben we de Vaste tweede kamercommissie van defensie hierover een brief geschreven.
De Koude Oorlog eindigde met het uiteenvallen van de Sovjet-Unie op 26 december 1991
De inval van Rusland in Georgie in de zomer van 2008, heeft bij veel voormalige militairen iets wakker gemaakt, de RUS is nog steeds niet te vertrouwen.

Ook militairen die ingezet zijn geweest voor de binnenlandse veiligheid vallen buiten de definitie…
De antiterroristen eenheden die ingezet zijn in de jaren 70 bij diverse gijzelingsacties of de Mariniers die ingezet zijn tijdens de binnenlandse onrusten op Curaçao in 1968, Mijnenjagers die mijnen uit WO II opruimen, zijn geen veteraan volgens de definitie….
Hiermee wordt bedoelt; specifieke inzet in oorlog- en vredesacties, waaronder deelname in het permanente NATO smaldeel het “Standing Naval Force Atlantic” (STANAVFORLANT) het huidige **” Standing NATO Response Force Maritime Group 1** (**SNMG1**), alsmede binnenlandse antiterreur acties (de punt, Curaçao 1968 etc.
Deze grote groep militairen mogen zich van defensie geen Veteraan noemen, zij worden aangemerkt als “postactief” en vallen niet onder de definitie…. terwijl zij zich volgens de Dikke van Dale wel gewoon veteraan zouden mogen noemen.
Volgens de van Dale is een veteraan: ***“Oud gediende” zonder verdere beperkende voorwaarden.***
Een veteraan in Nederland heeft de beschikking over een zogenaamde veteranenpas, op de achterkant van deze pas staat dat de drager een veteraan is, echter in het Engels staat er dat de drager Oorlogsveteraan is, **“war veteran”**, wat er zou moeten staan is: dat de drager veteraan is volgens besluit van minister van defensie, zo niet ***dan*** is hier dus sprake van misleiding en valsheid in geschrift. Immers een veteraan is een oud gediende en een oorlogsveteraan is een oud gediende die in oorlogsgebieden is ingezet zo is een vredesveteraan een veteraan die in opbouwmissies of VN peace keeping missies is ingezet.
Door iedere “voormalig militair” veteraan te noemen geeft de politiek een duidelijk signaal af naar de samenleving dat wij trots moeten zijn op onze krijgsmacht, één team, één taak, zoals de Luchtmacht aangeeft, dus ongeacht de daadwerkelijke inzet.

De huidige voorzieningen zullen beschikbaar komen voor de specifieke daartoe in de wet aangewezen groep van veteranen oorlog of vrede.
Inmiddels wordt de Koude Oorlog Militair genoemd in de Veteranennota 2009, de voormalige staatssecretaris van Defensie J de Vries heeft indertijd toegezegd dat hij in het lustrumjaar, 20 jaar na de val van de Berlijnse muur, extra aandacht gaat geven aan de waardering en erkenning van de Koude Oorlog Militairen.
Helaas is met het aftreden van de staatssecretaris er niet veel van terecht gekomen.

Uw steun is daarom hard nodig.
Voor ons is het van belang is dat wij de commissie, om gehoor bij hen te vinden, laten zien dat wij een forse groep voormalig militairen vertegenwoordigen.
Behoort u tot het voormalig marinepersoneel en deelt u onze mening betreffende de **"Koude Oorlog Militairen",** sluit u dan aan bij de NVOAM.
De NVOAM heeft zich al lang niet meer beperkt tot de Noordelijke provincies wij vinden het belangrijk dat een ieder, ongeacht woon of verblijfplaats zich bij ons moet kunnen aansluiten.

ONS MOTTO: DE NVOAM IS ER VOOR AL HET VOORMALIG MARINEPERSONEEL BEROEPS, MILICIEN EN K.V.V. ERS

Als lid of donateur bent u van harte welkom, voor slechts respectievelijk € 20,00 (lidmaatschap) of € 12,50 (donateur) per jaar schrijven wij u graag in.

Een briefje naar het secretariaat is voldoende u ontvangt dan een inschrijving formulier.

Momenteel is er discussie over de uitvoering van het reglement reünie faciliteiten, wie komt er nu wel en wie niet in aanmerking voor het certificaat.
Defensie hanteert nu een dienstperiode van 6 jaar, exclusief de reservetijd, wij zijn het hiermee niet eens, met deze notitie wordt een grote groep voormalige militairen uitgesloten, wij vinden dat deze voorwaarde moet worden verruimd.
Immers toen de marineman/vrouw de actieve dienst verliet werden zijn tot hun 35e levensjaar met grootverlof gestuurd.
Dit hield in dat zij zich als reservist of dienstplichtige voor de dienst beschikbaar moesten houden.
Slecht in uitzonderlijke gevallen werd men van deze verplichting ontheven.

Bron: NVOAM v.d. Klaas Helder

Afscheid van de Ruyter…in beeld !

F 806

restantje Hr.Ms. de Ruyter

ex.Hr.Ms. de Ruyter
F 806

Grepen uit het Marine leven . (uit **Overal**jan.1946)

Het katje van den Commandant.

,,Kon ik dat kreng maar loozen", sprak marinier Derksen tot zijn collega's. ,,Verzuip 'm, ruimte genoeg op zee". ,,Welnee", zei een ander, ,,je moet hem vergeven, dan ben je er zoo van af, ik weet 'n radicaal middel". ,,Jullie kletsen gemakkelijk, maar de ouwe is niet gek". ,,'t Is me anders een baan", zoo sprak de oude oppasser van den commandant. Het gesprek ging over de poes van den commandant, 's avonds na theewater.
De kat was 'n doorn in het, oog van den braven marinier. ,,Daar ben je nu zoo lang marinier voor, offi zoo'n mormel na te loopen". ,,Heeft ie z'n melk al gehad?" ,,Laat hem even luchten". ,,'Wat is poesje stil vandaag", anders hoor je niet. ,,Ja het corps gaat wel achteruit, daar gebruiken ze nu mariniers voor". Den volgenden dag in de hut van den commandant.,,Derksen"..,,Jawel commandant." Gehum ,…..Over drie weken gaat de geheele ,bemanning met verlof, ik zelf ook. Nu komt dat verlof een beetje ongelegen voor ,,Kitty" (Kitty was de naam van de poes). Hou je van beesten, Derksen?" ,,Ik ben er dol op, ik heb thuis ook een poes", loog de marinier. ,,Zoo heb je thuis ook een kat?" ,,Ja, al een heele ouwe, kolonel." En het beeld van z'n schoonmoeder rees voor z'n oogen.

Nu brak een poosje van stilte aan, toen plotseling de kolonel de stilte verbrak. ,,Derksen kan U niet tijdens je verlof de poes meenemen naar huis ? Je bewijst me er een grooten dienst mee". ,,Natuurlijk, kolonel, m'n vrouw en ik zullen hem verzorgen alsof 't ons eigen kind was." En zoo kwam het dat na eenige weken marinier Derksen met Kitty onder z'n arm op weg naar huis was. ,,Stil mormel", lispelde de marinier. ,,Nu ben ik met m'n verlof ook al netjes opgescheept. Maar affijn, die 5 piek zijn goed en binnen. Ik ga er voorloopig een pijpje voor koopen.
Die ouwe is zoo kwaad nog niet, maar ja - gek op z'n Kitty". Na een tiental biertjes en 2 lichte katsjes plus nog eenige bittertjes was Derksen zoo krom als een hoepel. Hij werd door een collega thuisgebracht en ontwaakte den volgenden dag met een lichte hoofdpijn en met de ontzettende ontdekking, dat Kitty spoorloos verdwenen was. Moeder wist nergens van. ,,Jij met je Kitty, ik weet het zoo net nog niet", sprak zij ,,Je maakt mij niks wijs, ik weet van wanten." Derksen was radeloos, totdat zíjn zwager hem een voorstel aan de hand deed. ,,Vertel je commandant, dat Kitty van heimwee is gestorven. Maak het verhaal een beetje roerend, komediant ben je genoeg".

Er zat niks anders op voor Derksen. De waarheid durfde hij niet te vertellen, want de ouwe zou het hem nooit vergeven.
En zoo stond Derksen na verlof, in een begrafenishouding tegenover z'n commandant en vertelde roerend, zoo nu en dan met een snik: ,,En op het laatste oogenblik keek ie ons nog eens met z'n heldere oogjes aan, net of ie vragen wilde, waar is de kolonel nou ? Zoo'n lief beestje was 't, wij hebben hem netjes begraven, m'n vrouw was zoo van het beestje gaan houden, dat ze een bloemetje op het grafje lei. U weet hoe teerhartig vrouwen soms kunnen zijn, kolonel',, eindigde Derksen z'n verhaal.

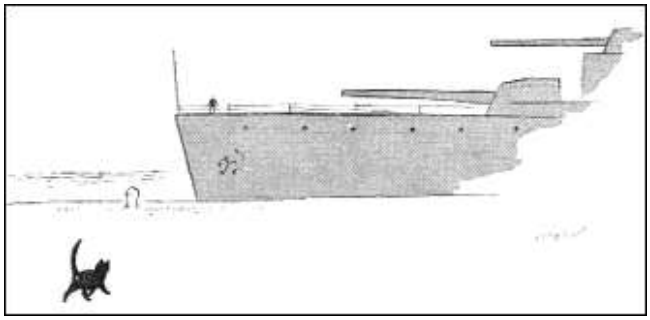

Toen een bescheiden tikje op de deur van de kajuit. ,,Binnen", riep de stem van den commandant, die eenigszins onvast klonk. sperden wijd open en híj werd koud om z'n hart, want om den hoek van de deur verscheen de kale neut van den majoor Toelis.
,,Met uw permissie kolonel, maar hier is Kitty. Uwes was nog geen dag weg of het beestje was al weer aan boord. Of zoo'n beestje ook aan zijn omgeving went", lispelde hij.

DE KONINKLIIKE MARINE IN NEDERLANDS NIEUW.GUINEA 1956

Commandant der zeemacht in Nederlands Nieuw-Guinea:
tot 31 juli*: *commandeur A.C.M. de Neeve;
van 31 iuli: schout-bij-nacht A. M. Valkenburg

De aanwezige oorlogsschepen voerden verschillende patrouille- opdrachten uit, hoofdzakelijk op de kust van West en Zuid Nieuw- Guinea. Tevens werden deze oorlogsbodems ingezet voor verplaatsing van detachementen mariniers.
Enige malen werden smaldeeloefeningen en gecombineerde oefeningen gehouden, o.a. in de Radja Ampat en in de omgeving van Sorong en Biak.
Hr. Ms. Kortenaer hield ter verkrijging van een beter begrip bij de burgerij voor het werk der Koninklijke marine ééndaagse vaartochten met de burgerbevolking, waaronder autochtonen. Deze vaartochten, waarbij de marineluchtvaartdienst demonstraties hield, werden gehouden te Sorong, Fak-Fak, Manokwari, Biak en Hollandia. Zij waren een groot succes en werden zeer op prijs gesteld. In verband met ongeregeldheden te Agats in mei 1956 werd Hr. Ms. Jan van Brakel aldaar ingezet en op 11 mei door Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau afgelost.
Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau verleende in september gastvrijheid aan de gouverneur van Nederlands Nieuw-Guinea op het traject Manokwari-Hollandia.
De opnemingsvaartuigen tezamen met de dregboten voerden opnamen uit bij Salawati, Steenkool, Moetoeri, Sarmi, Woendi, de Imbibaai en de Schildpad-eilanden. Het decca-project nabij Merauke werd dit jaar voltooid en Hr. Ms. Snellius voerde de hydrografische opnamen aldaar uit met behulp van de decca-chain. De landingsvaartuigen vervoerden lading voor de Koninklijke marine en werden bij gecombineerde oefeningen ingezet voor overvoer van landingsdetachementen mariniers met hun uitrusting.
Het jaar 1956 bracht voor de marineluchtvaartdienst in Nederlands Nieuw-Guinea grote veranderingen.
Bij squadron no. 321 - tot maart uitgerust met Catalina's – werden de P.B.M.'s Martin Mariner Amphibies ingedeeld ter vervanging van de Catalina, die in de loop der jaren en ook in 1956 zijn grote waarde heeft bewezen bij diverse opdrachten.
Transport- en lijndiensten met vliegtuigen van de marineluchtvaart- dienst kwamen te vervallen, daar deze door de K.L.M. (Kroonduif) werden overgenomen.

Luchttransport werd verleend aan de nieuw optredende commandant der zeemacht voor diens oriëntatiereis door Nederlands Nieuw- Guinea. In april werd een verkenning uitgevoerd ten behoeve van de Sterren- gebergte expeditie. Dank zij het prompte inzetten van een Catalina werd in augustus waarschijnlijk het leven van een levensgevaarlijk ziek kind gered door het af te halen uit de binnenlanden van Zuid Nieuw-Guinea – waarbij de omstandigheden voor landen en starten op een geheel onbekende rivier verre van perfect waren - en te vervoeren naar Biak.
Fireflies, Catalina's en P.B.M.'s werden bij de ééndaagse vaartochten van Hr. Ms. Kortenaer met de burgerij, ingeschakeld voor het geven van demonstraties.
Hiertoe werden o,a. van 18 tot 22 oktober Fireflies gedetacheerd op het vliegveld Sentani bij Hollandia.

Deelgenomen werd aan een luchtbevoorradingsoefening, waarbij vliegtuigen onder bijzonder slechte terreinomstandigheden de bevoorrading van mariniers verzorgden. Ook nam vliegtuigsquadron no. 7 deel aan diverse regionale oefeningen en een smaldeeloefening.
De Fireflies bewezen telkenmale een formidabel wapen te zijn. Te Biak vond de bouw van de nieuwe marinekazerne, onder meer met behulp van twee grote bouwmaatschappijen, goede voortgang. Reeds werden het grootste gedeelte van de technische dienst, alsmede de marcanding *) naar de nieuwe kazerne overgebracht, terwijl de nodige ruimten worden gereedgemaakt voor de overbrenging van andere magazijndiensten. Ter gelegenheid van de verjaardag van H.M. de Koningin werden te Hollandia en te Biak parades gehouden door eenheden van mariniers, vlootpersoneel en algemene politie, alsmede door vliegtuigen van vliegtuigsquadron no. 7. De parade te Hollandia werd afgenomen door Z.E. de gouverneur van Nederlands Nieuw-Guinea; muzikale medewerking verleende de marine kapel uit Biak. Op 31 juli droeg de commandeur A. C. M. de Neeve te Hollandia aan boord van Hr. Ms. Kortenaer het commando der zeemacht in Nederlands Nieuw-Guinea over aan schout-bij-nacht A. M. Valkenburg. Eind maart bracht de Australische jager HMAS Arunta een onofficieel bezoek aan Hollandia en Biak. Over en weer werden bezoeken gewisseld, terwijl op diverse wijzen aan de bemanning gastvrijheid en ontspanning werd geboden. De opening van het nieuwe Christelijk Militair Tehuis te Biak op 20 december werd bijgewoond door Z.E, de gouverneur en door de commandant der zeemacht.

*) Marine-cantinedienst in Nederlands Nieuw-Guinea.

Geachte lezers, ieder zending van onze krant wordt de redactie getrakteerd met retourzendingen daar de mailadressen niet correct zijn of andere zaken, echter de meeste gaan over de volgestroomde mailboxen !
Het is voor mij ondoenlijk iedere maand de mannen/vrouwen te bellen met de vraag er naar te kijken, dus ga ik dat ook niet meer doen.
Mocht het zo zijn dat u al geruime tijd verstoken bent van “ten Anker”? kijk dan even of uw mailbox vol is…. Maak heb even leeg en zet als ruggensteuntje in uw agenda dat u bijv. de laatste week van de maand uw mail ruimt…..
Ook komt het voor dat “ten Anker” in de Spam map verdwijnt…
Controleer dat even en geef aan dat die mail geen Spam betreft en sla dat op !

De redactie

de blauwe wimpel

Februari 1991

Konvooi OS. 44
De laatste reis van de “Sembilangan” en de “Djambi” deel 3 en slot

Door D.Pilkes

Na de oorverdovende explosie van de “Marcella" deed stuurman Gorter zijn schoenen uit, terwijl hij rechts het konvooi aan zich voorbij zag schuiven.
Hij probeerde nog de aandacht te trekken door op het fluitje te blazen dat aan zijn zwemvest hing. Veel geluid kwam er niet uit en hij werd daarom ook niet opgemerkt. Tevens ontstak hij het rode lichtje op zijn schouder. Na enige tijd te hebben rondgedreven ontdekte hij een tweede zwemvest dat hij als extra drijfvermogen bij zich hield. Tijdens zijn laatste wacht had hij nog de temperatuur van het zeewater opgenomen. Die bleek 7 graden Celsius te zijn. Hij besefte goed dat hij nu zijn krachten moest sparen om niet uitgeput en onderkoeld te raken.

Niet al te lang na de klap van de ,,Marcella" hoorde hij in de buurt een aantal doffe onderwaterexplosies. Het was echter te donker om te kunnen ontdekken wat het was (in feite waren het dieptebommen gelanceerd door de ,,Rochester"). Daarna werd het weer stil en dreef Gorter alleen in het duister op de schijnbaar verlaten oceaan. Alleen het rode lichtje gaf hem nog wat vertrouwen . . ., als het maar bleef branden, Na verloop van tijd kwam er nog een vlot in zicht. Hij zwom er zo snel mogelijk heen en klom er op. Het was beschadigd en er bovenop was het behoorlijk koud. Gelukkig duurde het niet lang, want na enige tijd hoorde hij het geluid van een kleine dieselmotor. Hij keek om zich heen en ontdekte een naderende motorsloep. Hij werd opgemerkt en aan boord genomen. De sloep bleek afkomstig te zijn van de ,,Clan Alpine". Met een paar slokken whisky werd Gorter weer enigszins op verhaal gebracht. Tegen het ochtendgloren kwam er een oorlogsschip in zicht. Het was de ,,Scarborough", die de sloepen van de ,,Clan Alpine" - want alle vier dreven ze bij elkaar - ontdekte en de schipbreukelingen aan boord nam. Zij kregen een goede verzorging. De marine- arts constateerde bij de heer Gorter, behalve de reeds vermelde lichte verwondingen, een gescheurd trommelvlies in het rechter oor.

Vanaf de ,,Scarborough" zag men bij daglicht worden dat de ,,Clan Alpine" nog steeds dreef De gezagvoerder ging om zeven uur met een aantal marinemensen nog aan boord terug om naar eventuele overlevenden te zoeken. Het aantreffen van overlevenden was echter zeer onwaarschijnlijk omdat door de grote stuurlast het achterschip praktisch geheel onder water was verdwenen. Een overkomend vliegtuig, waarop van af de ,,Scarborough" het vuur werd geopend, noodzaakte een haastige terugtocht, waarna de ,,Clan Alpine" met twee dieptebommen tot zinken werd gebracht. Het is niet onmogelijk dat het overkomende vliegtuig een Catalina-vliegboot is geweest, die opdracht had naar overlevenden te zoeken.

Aan boord van de schepen in het konvooi zat de schrik er goed in. Kapitein Van Dijk van de ,,Djambi" vond, na het in zijn kielzog exploderen van de ,,Marcella", de situatie dermate dreigend, dat hij - tegen de strikte orders in - besloot het konvooi te verlaten. Dat gebeurde om circa 5.00 uur, dus ruim een kwartier na het torpederen van de ,,Marcella".

De,,Djambi" ging nu op volle kracht, aan stuurboordzijde dacht men, naast het konvooi zigzag varen. Na het in de lucht vliegen van de ,,Sembilan- gan" was het konvooi echter in twee delen uiteengevallen, doordat tussen de kolommen 8 en 9 een opening was ontstaan van één à twee mijl breed. In deze ruimte zigzagde de,,Djambi". Bij een vorige gelegenheid had de ,,Djambi", met Van Dijk als gezagvoerder tijdens een onderzeebootaanval eveneens het konvooi verlaten en dat was toen goed afgelopen. De eerste stuurman van de ,,Djambi" had later, als gezagvoerder van de ,,Blitar", de aldus opgedane ervaring in praktijk ge- bracht, maar dat pakte toen verkeerd uit. De ,,Blitar" werd getorpedeerd, waarbij de gezagvoerder en 21 bemanningsleden het leven lieten. Ook kapitein Van Dijk zou er- varen dat het noodlot niet voortdurend kon worden getart. Om 07.00 uur kreeg de vierde stuurman van de ,,Djambi", de heer Boekwijt, opdracht om de volgende wacht uit te porren in de persoon van de derde stuurman, de heer A. Jansen. Daar de derde stuurman na de commotie rond het in de lucht vliegen van de ,,Marcella" weer in zijn kooi was gekropen, was hij benieuwd hoe de vlag er nu bij hing.

Terwijl Boekwijt hem op de hoogte bracht, werden plotseling door de ,,Djambi" twee korte stoten op de fluit gegeven, die direct werden gevolgd door drie korte stoten op een vreemde scheepsfluit. Boekwijt stormde de hut uit en was er nog net getuige van dat een enorme boeg ver boven de verschansing van de ,,Djambi" uit torende en vervolgens de ,,Djambi" aan stuurboordzijde, ongeveer ter hoogte van het schot tussen ruim II en ruim III, onder een hoek van bijna 90" ramde. Op de boeg was de naam .,Silverbeech" te lezen. De kracht waarmee de aanvaring plaatsvond was zo groot dat de “Silverbeech" zich zeker een paar meter in de .,Djambi" boorde. Het

De heer Boekwijt als vierde stuurman en tevens „gunnery officer", in 1943. Foto via de heer Boekwijt, Heemstede.

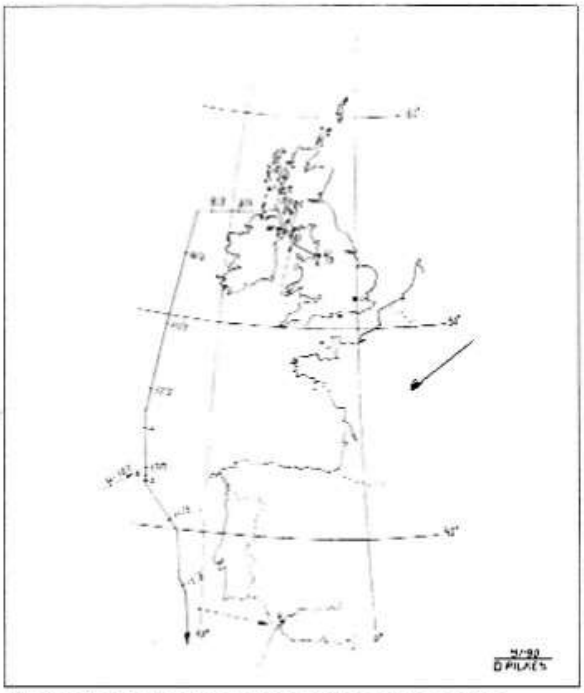

De route die konvooi OS. 44 heeft gevaren. Langs de routelijn zijn de data aangegeven (0.00 uur) toen het konvooi dit punt passeerde.

was nu 07.06 uur. Direct nadat Boekwijt de brug had verlaten was de ,,Djambi" met verhoogde snelheid voor het konvooi gaan varen en had daarna een scherpe draai over bakboord gemaakt, met de bedoeling in haar eigen kielzog terug te varen om zodoende achter het konvooi te komen - waar opnieuw kon worden gedraaid - om vervolgens haar oorspronkelijke plaats, nummer 63, weer in te nemen. Van Dijk voelde er niets voor om zich met sterk gereduceerde snelheid in het konvooi te laten terugzakken, om zodoende achter het konvooi te komen, want de U-boot- schrik zat er nog goed in.

De „Scarborough" werd in 1928 gebouwd als een „General Purpose Sloop". Dit type vaartuig deed zowel dienst als mijnenveger en als escortevaartuig op buitenlandse stations. Het 1050 ton metende schip was bewapend met twee 4" kanons en tien van een kleiner kaliber. Door de kleine diepgang rolde dit type schip snel waardoor ze eigenlijk minder geschikt waren voor het zware oceaanwerk, maar door gebrek aan beter werden ze toch voor dit werk gebruikt. De „Rochester" was een zusterschip terwijl HMS „Fleetwood", qua uiterlijk, er veel op leek.

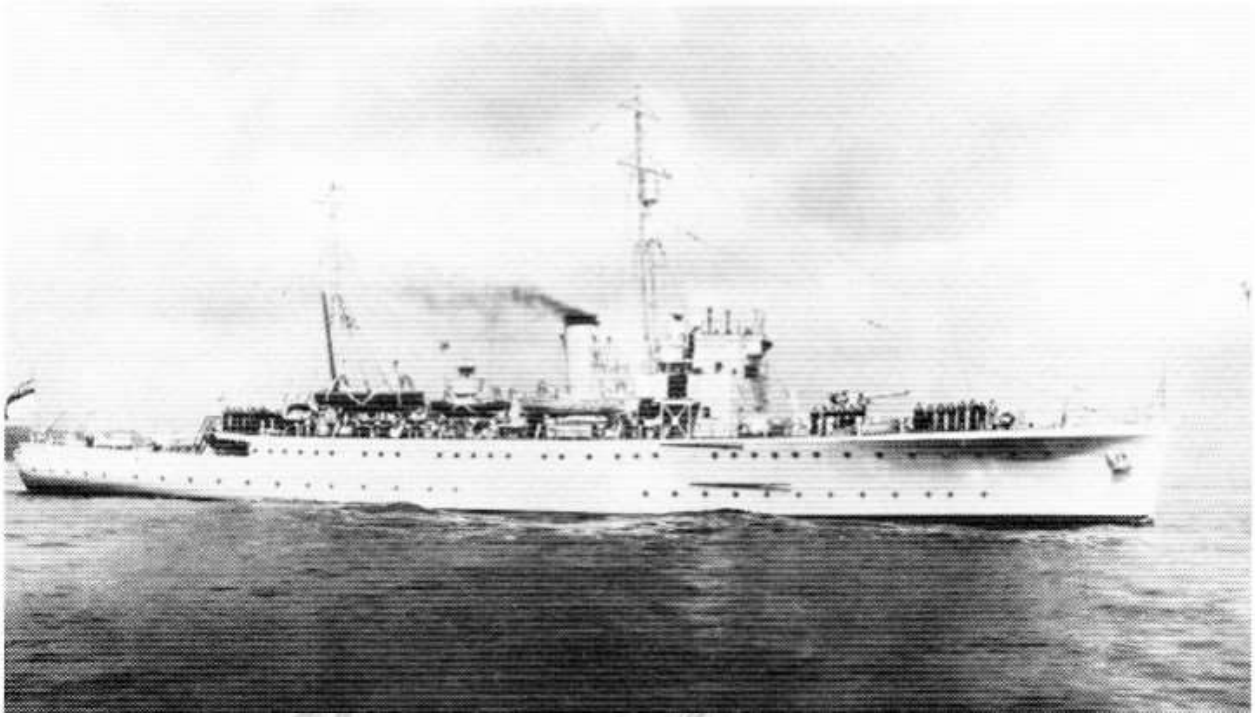

Op het moment dat de ,,Djambi" bijna 180' van de draai voor het konvooi had voltooid, begreep het eerste schip van kolom 8, de,,Silverbeech", met aan boord de vice-commodore van het konvooi, de bedoeling van de ,,Djambi" verkeerd en week - zoals gebruikelijk wanneer twee schepen elkaar recht tegemoet varen - naar stuurboord uit. De ,,Djambi" had het roer nog aan bakboord liggen om door te draaien. Er was dus geen redden meer aan en het noodlot sloeg toe. De beide schepen kwamen vrij spoedig los van elkaar. De ,,Silverbeech" dreef ten opzichte van de ,,Djambi" naar achteren en drukte met de uitwaaierende bak de stuurboordvleugel van de brug en het daaronder gelegen dekhuis in elkaar terwijl enpassant ook de buitenboord gedraaide sloepen uit de takels werden gemaaid. De eerste stuurman en de bootsman werden op onderzoek uitgestuurd om de schade op te nemen. maar zij kwamen al snel hoofdschuddend weer terug naar de brug. Tegen dit binnenstromend watergeweld in twee ruimen tegeiijk, was niets meer te beginnen. Het voorschip begon al flink diep te liggen. Van Dijk gaf de order ,,schip verlaten". Boekwijt gaf het voorgeschreven signaal met de alarmbellen, zeven kort en één lang, en tevens bedankte hij de roerganger: ,,klaar met roer". Ongelovig keek de man zijn vierde stuurman aan. ,,We gaan er af', verduidelijkte deze. Nog even aarzelde de man, het leek alsof hij gewoontegetrouw de laatst gestuurde koers nog wilde herhalen, maar daarna verliet hij zonder verder een woord te zeggen en zonder zich te haasten het stuurhuis. Boekwijt keek nog éénmaal om zich heen in het stuurhuis en zag toen op de kaartentafel nog het konvooiboek liggen.
Dit moest bij ,,schip verlaten" in een met lood verzwaarde zak over boord worden gezet, maar omdat hij het bewuste verpakkingsmateriaal niet kon vinden, stak hij het boek maar onder zijn arm.

Vervolgens viel zijn oog nog op een oude Hollandse kijker, die in de kijkerbak stond, en hing deze maar om zijn nek. Alvorens naar het sloependek te gaan, liep Boekwijt ook nog even langs zijn hut om zijn trommelsextant te pakken en een gereed staande tas met papieren en sigaretten. Op het sloependek aangekomen zag hlj dat de sjorrings van de overgebleven bakboordboten al los waren en deze boten met de dolboorden al op sloependekniveau hingen, waardoor het instappen vrij gemakkelijk ging.
Het hele gebeuren verliep ordelijk en er was geen sprake van paniek.
Boekwijt stapte in de voorste sloep en toen ook Van Dijk hierin had plaatsgenomen lieten twee matrozen de sloep vieren. Eenmaal te water werden de blokken van de talies uitgepikt en langs een lijn kwamen de laatste matrozen, die de sloepen hadden laten vieren, aan boord. Ondanks dat de zee rustig was, maakte de kleine sloep dermate grote halen dat de eerste stuurman zijn hoofd stootte aan een vrij hangend blok van een sloeptalie en enige tijd buiten westen was.

De „Silverbeech" behoorde tot de Silver Line (Stanley & John Thompson, Ltd.). Het in 1926 in dienst gekomen schip werd gebouwd door Sir J. Laing & Sons Ltd. te Sunderland. Het schip was uitgerust met een Doxford diesel.

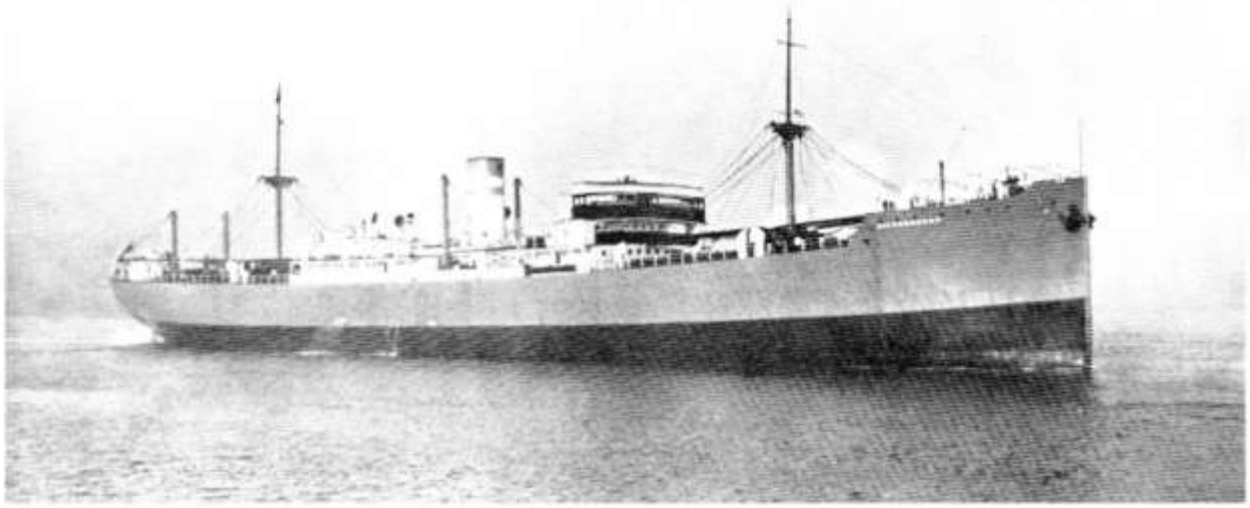

De tweede boot stond onder leiding van de tweede stuurman, terwijl de derde stuurman met enkele matrozen plaats had genomen op een vlot. Na het commando ,,haal op. . . gelijk" kwam er een afstand tussen de boten en de ,,Djambi". Na ongeveer 200 m liet men de boten lopen en de schipbreukelingen waren er getuige van hoe het voorschip van hun schip steeds dieper wegzonk.

De bak was reeds onder water verdwenen terwijl inmiddels de zee het dekhuis had bereikt. maar onder zijn arm. ten, die tot de deklast hadden behoord. Het was 07.21 uur. Na de aanvaring was de ,,Djambi" in 15 minuten gezonken. Het konvooi was doorgevaren, evenals de ,,Silverbeech", die met een lekke voorpiek had te kampen, maar het konvooi nog wel dacht te kunnen bijhouden. Het korvet HMS ,,Fleetwood" was teruggekeerd en kwam achter het konvooi aan om ten slotte de drenkelingen van de ,,Djambi" op te pikken. Bij de sloepen aangekomen werden reddingsnetten over de railing gehangen en in korte tijd waren alle schipbreukelingen in veiligheid en werden ze, zo goed en zo kwaad als het ging, in de krappe accommodatie van het kleine oorlogsschip ondergebracht. De volgende dag, zondag 14 maart, werden de schipbreukelingen die zich op de oorlogsschepen bevonden, met motorboten overgebracht naar diverse koopvaardijschepen, die OS. 44 zouden verlaten om koers te zetten naar Gibraltar. Zo kwam de heer Gorter op het ss ,,Pendeen" terecht, terwijl Boekwijt op het ss ,,Generton" verzeild raakte en daar ook de marconist trof van de ,,Oporto".

De man was inmiddels voor de derde maal getorpedeerd! In de loop van dinsdagmiddag 16 maart 1943 liepen acht schepen, waaronder de ,,Generton" en de ,,Pendeen", de haven van Gibraltar binnen. De heer Gorter had gehoopt dat op één van de andere schepen nog meer gereddenen zouden zijn van de ,,Sembilangan". Dit bleek echter een ijdele hoop, zodat hij moest constateren dat hij de enige overlevende was van dit schip.

Wel ontmoette hij de bemanning van de ,,Djambi" en van de tweede stuuman kreeg Gorter de positie op waar zijn schip werd vernietigd: 42"26' N, 13'27' W. Eveneens werd vernomen dat de ,,Silverbeech" ook was gebleven. Waarschijnlijk had het schip de konvooisnelheid van 8 knopen niet kun- nen volhouden en was het achterop geraakt. Onder welke omstandigheden het schip ten onder ging is niet bekend, maar er waren geen overlevenden. Het is niet onmogelijk dat ook de ,,Silverbeech" ten prooi viel aan de ,,U-107", daar deze nog wel achter het konvooi aan is gegaan. In Gibraltar werden de schipbreukelingen van nieuwe kleren voorzien en in een hotel ondergebracht. Op 21 maart scheepten de drenkelingen van de getorpedeerde schepen zich in op het Troepentransportschip ,,Empire Pride", dat hen weer via het North Channel terugbracht naar Liverpool.

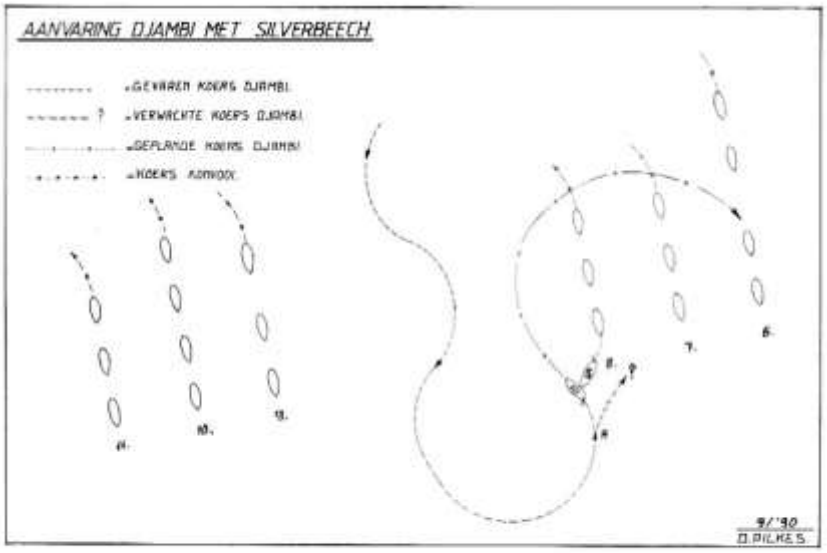

Op deze kaart is de opening te zien tussen kolom 8 en 9 waarin de „Djambi" een zigzagkoers voer, die afwijkend was van de zigzagkoers van de andere schepen. Bij punt A verwachtte de „Silverbeech" dat de „Djambi", zoals gebruikelijk, naar SB zou uitwijken (aangegeven met ?), hetgeen echter niet gebeurde.

Aan boord van dit schip ontmoette Boekwijt de heer Gorter. Gorter maakte een opgeruimde indruk, ondanks het drama dat hij had overleefd.
Het was inmiddels zijn tweede torpedering al, want ook het einde van de ,,Saleier" (SMN) had hij meegemaakt.

In de namiddag van 5 april stoomde het konvooi met de ,,Empire Pride" de Mersey op en meerde in één van de dokken af, De heer Boekwijt reisde naar Londen, naar zijn vorige schip, het ss ,,Palembang", dat zojuist gereed was gekomen van een machinereparatie en op het punt stond, in ballast, naar New York te vertrekken.
Gorter ging, met zijn weinige kleren in een zwemvest, de wal op en werd eerst aan zijn gescheurde trommelvlies geholpen, om daarna te gaan studeren voor zijn B-diploma in Surrey.
Met de hand op de Bijbel moest Gorter in Londen nog een mondelinge verklaring afleggen van het gebeurde met de ,,Sembilangan". Nadien is hem nimmer meer iets over het voorval gevraagd. Na de oorlog werd aan nabestaanden van de ,,Sembilangan" slachtoffers nog een soort verklaring gestuurd, die zou zijn afgelegd door Gorter. Deze blijkt achteraf van een heel andere, weliswaar onbekende her- komst te zijn. Hij was dan ook niet ondertekend door Gorter.
Bovendien bevatte deze verklaring onjuistheden en zaken waarvan Gorter geen weet kon hebben.
De ,,U-107" zou haar einde vinden op
18 augustus 1944 toen de boot, ter hoogte van La Rochelle, ten prooi viel aan een geallieerd vliegtuig.

Zo eindigde een dramatische reis die aan ruim 250 mensen het leven kostte. Later moesten hierbij nog eens circa 60 man worde bijgeteld van de ,,Silverbeech" en bovendien ook nog de slachtoffers van de ,,Sembilangan", die nog diezelfde reis werd getorpedeerd in Straat Mozambique en waarvan slechts één van de 84 opvarenden werd gered. Dit was het relaas van een reis zoals er in die oorlogstijd zovele plaatsvonden, gemaakt door mannen die niet te kiezen hadden en slechts hun beroep ,,moesten" uitoefenen waarvoor ze hadden gekozen . . . in vredestijd.

De „Generton" werd in december 1936 in dienst gesteld en mat 4801 brt. De eigenaar was R. Chapman & Son te Newcastle on Tyne.

Miljoenen tonnen voedsel en oorlogsmateriaal, maar ook troepen, gewonden en vluchtelingen moesten over de gehele aarde worden vervoerd. Ondanks de enorme gevaren deden zij zwijgend of morrend, of vertwijfeld hun werk, zonder enig contact met thuis. Al deze zeelui, zowel bij de koopvaardij als bij de marine, droegen een enorme steen bij aan onze vrede en vrijheid, die wij nu, anno l991 **(red: 2019)** zo heel gewoon vinden; vaak zonder ons nog te realiseren welke offers er moesten worden gebracht om dit “gewone" te bereiken.

Aanmelding in Liverpool van de enige overlevende van de „Sembilangan" door de „Netherlands Shipping & Trading Committee Ltd.".

To the CAPTAIN of SS/MS

We beg to request you that CORTER J nationality Dutch

rank 4 th Eng ... " SEMBILANGAN "

be signed off " Sembilangan " 6.4.43 194

Landed as survivor at Liverpool

He will be transferred to XXXX

He is taken in the Netherlands Shipping Pool at Liverpool Home hotel Mount Pleasant

He is taken to the following hospital (Sickness report attached) XXXXX

Wages, etc., paid till (including) XXX 194

Balance of wages etc. due to him on 194 £

Debt on 194 £

Wages per month/week ... 15/10 % long voyage allowance

Original weekly/monthly allowment £ ... last retained

All particulars to follow.

Liverpool 6.4.43 194

NETHERLAND SHIPPING & TRADING COMMITTEE LTD.

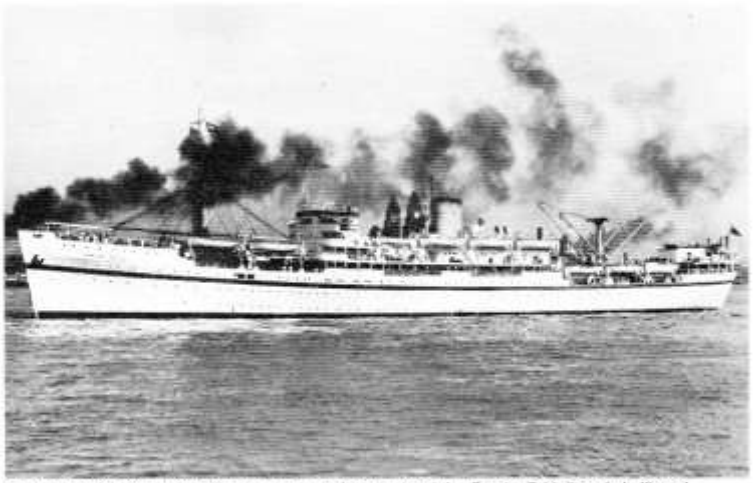

Oorspronkelijk als motorvrachtschip op stapel gezet, werd de „Empire Pride" op de helling al verbouwd en kwam in september 1941 als troepenschip in dienst. Het 9248 brt metende schip voer onder beheer van de Bibby Line, maar was gedurende de oorlog eigendom van het Ministry of War Transport. Deze opname dateert van even na de oorlog toen het schip duidelijk herkenbaar was als troepentransportschip, van het Ministry of Transport, door de blauwe band op de romp.

Deel I en 2 in deze reeks werden geplaatst in * ten Anker * juni en juli 2019 .

De pyramide

Voordat ik in 1956 in het toenmalige Nederlands Nieuw Guinea op de Hr.Ms.Kortenaer werd geplaatst, "logeerde" ik een aantal maanden op de "Base" de oude Marine Kazerne op het eiland Biak.
Een aantal jaren geleden bracht ik, samen met een oud marine-maatje, opnieuw een bezoek aan de oude "Base", waar nu een aantal huisjes van de lokale bevolking staan. Toch herkende ik een aantal plekken waaronder onze bioscoop "Kransadrumsky" en de nishut (store) van de hofmeesters officieren.

Toen ik mijn gedachten de vrije loop liet zag ik "de pyramide" weer voor mij, en moest ik, tot verwondering van een groepje Papoea's, hardop lachen. De oorzaak…..? De nishut werd als "store" gebruikt waar veelal overhéérlijke delicatessen van de officieren werden bewaard. Het gamellegeld van de officieren was zó overdadig dat zij de lekkerste delicatessen konden permitteren, iets waar wij vlootbalen slechts van konden dromen.

De sleutel van de enige toegangsdeur tot het lekkernij-paradijs, bezat de sergeant hofmeester. De sergeant, onze chef, was natuurlijk niet op zijn achterhoofd gevallen en vertrouwde alleen zichzelf. Slechts bij hoge uitzondering als hij zelf geen gelegenheid had, stond hij de sleutel af aan minimaal twee hofmeesters zodat die elkaar op het rechte pad hielden bij een eventuele poging tot diefstal. Zo stond en midden in de store een meters hoge pyramide blikken, waarin verrukkelijke Hollandse peren op sap; iets om in de tropen van te watertanden.
Omdat de tongen van de hofmeesters óók niet van schapenleer waren, werd onderling naarstig gezocht naar een aanvaardbare oplossing voor het "probleem". Die oplossing werd tenslotte gevonden. Iedere keer dat de sleutel van de store door een hofmeester legaal kon worden bemachtigd toog hij, met assistentie van zijn collega, ijverig en bliksemsnel aan het werk. De collega belastte zich als uitkijk, en de ander haalde voorzichtig een aantal blikken van die overheerlijke delicatessen op zware siroop uit het midden van de pyramide. Een en ander moest voorzichtig gebeuren want aan de buitenkant mocht niets worden veranderd. Niets mocht duiden op een holle kern! U begrijpt wel dat door de regelmaat van uitholling het gaandeweg moeilijker werd de pyramide overeind te houden; bovendien kon je niet te lang de store-sleutel in je bezit houden, zonder de argwaan van de sergeant op te wekken. Wonder boven wonder ging het een hele tijd goed en alle hofmeesters in het complot lieten regelmatig hun tongen strelen.
Dat was toch even anders dan die eeuwige bananen en ramboetan! Tót het grote uur "U"! De gamellechef besloot op een dag de peren op sap te serveren aan zijn officieren. Nog steeds zie ik in gedachten de niets vermoedende sergeant hofmeester met zijn sleutel naar ons delicatessen-paradijs lopen, gevolgd door een aantal hofmeesters die de blikken peren op sap naar de keuken moesten brengen. Argeloos pakte de

sergeant het bovenste blik van de pyramide waarna de hele zooi als een kaartenhuis ineen stortte. Het restant blikken rolde her en der over de vloer. Het gezicht van de sergeant zal ik nooit vergeten. Verbazing, ongeloof, wanhoop en woede, alles speelde zich in luttele seconden af. Met het instorten van de pyramide stortte ook de wereld van de sergeant-hofmeester ineen. Zijn "gouden" voorraad bleek in één klap voor de helft gereduceerd! Ieder van ons hofmeesters had moeite de lachkrampen te onderdrukken. Als we elkaar aankeken waren we verloren want iedereen van hoog tot laag zat in het complot. Maar bij de verhoren door de onderofficier van politie, toonde ieder zich verbaast over de grenzeloze brutaliteit waarmee de diefstal van de partij peren op sap tijdenlang was gemaskeerd. Die middag kregen de officieren slechts enkele peertjes op hun bord, terwijl de arme sergeant tekenen van "Tropenkolder" ging vertonen.
Niet lang daarna werd ik gelukkig overgeplaatst op de Hr.Ms.Kortenaer en verloor ik het contact met de sergeant en mijn ex-collega's.
Enige jaren geleden ontmoette ik bij toeval op mijn vakantieadres in Italië de bewuste sergeant hofmeester. Ook hij had de Marine verlaten en was voor zichzelf begonnen. We hebben samen een lekker pilsje gedronken; dat wel, maar om zijn gezondheid te sparen heb ik onze pyramide niet ter sprake gebracht.

Diemen, 6 juni 2019
Wim Degen (ex-hofmeester)

.....

BOB MAG NIET MOPPEREN

Iedereen noemt hem Bob. Dat kan ook best.
Punt: hij heet Bob. Punt twee: of je nu meneer tegen zeg, of Bob, het maakt hem allemaal niets uit. Betalen moet je. Voor je bescheidenbier, je nasi je saté. Geen chocomel?, "Nee daar heb ik geen vergunning voor", verontschuldigd Bob zich, "mag niet van B en W". Gegrinnik aan de bar, waar een mannetje of 10 zitten, niemand met een leeg glas voor zich. Dat kan Bob niet aanzien. Voor je er erg in hebt, staat er een nieuwe bescheiden voor je, of een zeer bescheiden (een kleintje pils), op eigen rekening of die van Bob, dat mag je zelf uitmaken. Een tape met zigeuner muziek vult de rokerige ruimte. Het wilde, vioolspel legt iedereen het zwijgen op en vindt een geboeid gehoor. "Nou jij, Bob!", roept iemand, kennelijk een stamgast en zes andere monden herhalen het verzoek. "Moet dat nou, ik heb van die verdomd natte klauwen", reageert Bob en kijkt de aanvrager met een scheef gedraaid hoofd aan, zoals een kind kan doen, dat wordt verrast met een pluimpje van een strenge schoolmeester. "Nooit vragen", verwijt iemand, "dan doet ie het juist niet". Een paar mannen neuriën mee, behoorlijk luid, bedoeld als een aansporing.

Vingers roffelen begerig op de bar en andere begeleiden met bestek en lege glazen. Bob klost naar de versterker en haalt de viool eraf, de strijkstof en gaat wat in het wilde weg tokkelen. Een spannend moment voor de nieuwkomers die het eten en drinken abrupt staken. Is het een grap of niet. Kan die man nou echt spelen? Met bovendien zoveel bier op? Want Bob is geen drinker in het geniep. Met een onvermoeibaar tempo neemt hij de één na de ander en wat bezoekers daarover mogelijk zouden denken, wimpelt hij af met een ontwapende glimlach af. Het belletje van de toegangsdeur rinkelt. Eén, twee, drie, vier vijf man schuiven aan bij de bar, die nu wel zo'n beetje vol is.

Bob speelt door. Het ziet nauwelijks, kijkt enkel naar zijn viool, heel vertederd, zoals een puber in zijn eerste verrukking een meisje kan aanstaren. Even plotseling als Bob begon, stopt hij, “watgebeurt?!”, begroet hij de nieuwkomers. – Vijf bescheiden Bob en wat te eten – “nasi, saté?” - Doe maar drie nasi - “Komt voor elkaar, zal de nachtploeg even waarschuwen” en Bob loopt naar de intercom, drukt eerst op de knop van de oproeptoon, een paar keer, zo van pom pom pompompom pomp om en dan:
“Aiai Aiai, drie nasi, drie nasi Aiai! Zo de nachtploeg is weer aan het werk”

- Bob – “Wat gebeurt?” - Geef me nog een beetje, een zeer bescheiden en dan wil ik gelijk afrekenen. Hoeveel krijg je van me? - “Hoeveel, hoeveel…, niet zo pessimistisch man, je kunt beter zeggen, hoe weinig krijg je van me? Dat is eh één nasi en drie bescheiden, zevenvijftig” - Alsjeblieft en laat de rest maar zitten - “Mag ik niet mopperen”. Bob zet een nieuwe tape op, ook vioolmuziek. Speelt Bob ook? Hij heeft een klassieke muziekopleiding achter de rug en is jarenlang beroeps geweest in Indië.

Geruime tijd voor de tweede wereldoorlog is hij aangekomen en een jaar of dertien geleden keerde hij, met vrouw en kinderen, naar Holland terug. Drie keer is me alles afgepikt. Je kreeg gewoon te horen, dat je binnen 24 uur vertrokken moest zijn. Flarden informatie van Bob.
Zijn ons levensverhaal leer je bij stukjes en beetjes kennen. Als je een keer of honderd keer bij hem geweest bent, begrijp je misschien iets van die nostalgische lach om zijn mond, weet je iets van je leven, dat diverse keren aan een zijde gehangen heeft, een leven vol

verrassingen, vaak ook onaangename, maar ook een leven waarin Bob zich er bovenop hield met zijn viool. “Alles kan verbranden, als ik mijn instrument maar houd. Man, je kunt in de put zitten, je hebt misschien momenten dat je het helemaal niet meer ziet zitten. Dan heb je altijd nog een mogelijkheid om je uit te drukken. Je bent nooit verloren” - Bob! Twee bescheiden en neem zelf ook wat. Kan ik even 5 bellen – “Ja” - Hé, wat is dat nou, hier heb ik niks aan - (Op de bar een tafelbel). “Je wou toch bellen” - Ik bedoel telefoneren - “Moet je telefoneren zeggen. Mensen drukken zich vaak zo slecht hè. Als postbode zijnde in plaats van als postbode”. En: “Ik heb er nooit spijt van gehad. Hé, een bescheiden?....”, Bob tapt een potje bier, twee, drie, vier potjes. De nachtploeg in de keuken is klaar. Zijn vrouw komt binnen, een groot dienblad voor zich met drie nasi.

Hmmmmm, aan de bar. “En hier is de vlammenpot”, zegt Bob en schuift een potje sambal toe. Een paar willen met de muziek meezingen. “Niet doen, ho ho, mag niet van B en W. Geen vergunning voor. Ja, een idiote wereld evengoed. Muziek draaien mag, meezingen niet. Je mag wel ouwehoeren in een café, zingen niet”. Het kost Bob zo’n vijf minuten om een sigaretje te draaien. Keer op keer onderbreekt hij om een bescheiden te tappen, nasi te bestelen en af te rekenen, waarbij even afwisselend kreten als “aiai aiai”, “wat gebeurt”, en, “mag ik niet mopperen” zijn te beluisteren en te bewonderen. Want er schuilt een stuk humor in, wijze berusting en een levenswil, die je, zeker in die combinatie, bij mensen van zijn leeftijd, tegen de zestig, zelden aantreft. Bob tuit zijn lippen naar voren als een kind aan de moederborst, drukt de sigaret ertussen, draait deze enige keren rond en steekt hem dan tenslotte aan. Er is dan inmiddels zoveel tijd verlopen, dat een ander de sigaret al half op zou hebben. Zeg - vraagt iemand Bob - ben ik nou belazerd of niet? - Ik zie de wijzer van de klok achteruitlopen- “Klopt. Die klok daar ook. Heb ik zelf gemaakt. Want wie bepaalt nu eigenlijk dat de wijzers rechtsom moeten draaien. Wie? Ik vind linksom. Daar zit trouwens ook wel handel in.

Ik heb al wat mensen gehad die zo’n ding kopen willen”. Hij blijft toch wel zichzelf. Hij vergist zich echt niet in de rekening. Hij houdt alles bij. Hij heeft alles door. Hij lalt niet. Hij tokkelt nu. Niet meer in het wilde weg. Ineens met de muziek mee en een ogenblik later strijkt hij mee, met forse uithalen, als een geboren zigeuner. Hij staat daar prachtig, Bob. Helemaal in trans, volledig geconcentreerd, alsof alles om hem heen er niet meer is, opgaande in de muziek, volkomen helder en volkomen onaantastbaar. Zijn kin aanhankelijk op de viool als een moeder die haar kind liefkoost.
Een ontroerend profiel tegen een nog ontroerender achtergrond van muziek die alle aandacht heeft. Je zou een speld kunnen horen vallen als Bob niet speelde. Het loopt al aardig tegen tweeën. Bob gaat de deur sluiten. De tape is alweer afgelopen.

Nog eenmaal speelt Bob op de viool. Helemaal naar zichzelf gekeerd, geen barkeeper meer , geen kastelein, maar een kunstenaar, op en top een artiest. Zo zou je Bob Lafèbre kunnen zien, Bob van Manokwari, want zo heet zijn café, naar een landstreek aan de kust van Nieuw Guinea, waar hij ook een aantal jaren doorgebracht heeft, als muzikant, als politieagent, als caféhouder, als journalist, en vooral als mens.
Uit een ander hout gesneden was Bob 'Manokwari' Lafebre, de kastelein aan de Binnenhaven die prachtig viool speelde.

Met de blik op oneindige vertes gericht vertolkte Bob de mooiste zigeunermuziek, Bij Manokwari liepen de klokken ook andersom, zodat het steeds vroeger werd naarmate de klant langer in de zaak verkeerde.

Zijn kroeg in Nieuw Guinea Manokwari

Bakboord en **Stuurboord**

Naar aanleiding van het stukje uit ten Anker editie 01-07-19 zijn er vele reacties gekomen. Hieronder een tweetal die de juiste beschrijving spiegelen …

Waar stuur en bakboord vandaan komen is gevraagd in de laatste Ten Anker.
Ik ben wezen zoeken en kom tot het resultaat hieronder vermeld.

De woorden zijn afkomstig van de Vikings. Deze spraken, in het Oudnoors, over stýri en bak. In het Nederlands stuur en rug. Aangezien het stuur op hun schepen altijd aan de rechterkant stond, werd dit stuurboord. Bakboord was de kant waar de roerganger met zijn rug naartoe stond om het roer te besturen. De linkerkant van het schip dus.

Hartelijke groet.
Paul van Geldere.

L.S. Op de vraag in Ten Anker laatste editie het volgende :
Vaartuigen in de oudheid hadden geen roer. Zij werden gestuurd met een soort grote riem (roeispaan), die aan de rechterzijde van het achterschip was bevestigd. Daarom werd later rechts “stuurboord” genoemd.

De stuurriem was lang en stak met het afgevlakte blad in het water en kwam met het rondhouten verlengde, boven het achterdek uit. De roerganger stond met zijn twee handen aan de stuurriem met zijn gezicht naar stuurboord en dus met zijn
rug (back) naar de linkerkant van het schip . Conclusie: Rug = Back ,dus Links = Bakboord.

Met vriendelijke groet
L.C. van der Feltz (oud marineofficier)

Redactie: Het fijne van deze reacties zijn weer terug te brengen in onze Roots,… we hebben er allen mee te maken gehad, maar waarschijnlijk in die tijden nooit ons afgevraagd waar bepaalde uitdrukkingen uit zijn ontsproten. Ons zeemansleven heeft natuurlijk een gigantische geschiedenis. Veel kreten waar we allen mee van doen hebben gehad komen uit de oude zeiltijd, de tijden van weleer.
De speciale edities van bijv. Ltz. Veerman die Bart van Rees (zoon van de ons bekende Admiraal van Rees en Lucky Joseph) en mijn persoontje zijn daar een goed voorbeeld van. In het Journaal wat wij als extra editie uitbrengen komen wij ook kreten en uitdrukkingen tegen waar we soms dagen naar aan het zoeken zijn wat daar mee werd bedoelt. Contacten met musea's zijn dan ook gebruikelijk en deze werken ook erg fijn mee (mag ook wel eens worden vermeld)
Dit alles maakt het boeiend er over te schrijven maar ook leuk daar we nu met de kennis van onze tijd heel veel gemeen en te danken hebben aan die verre voorouders.

De inbreng van onze lezers zijn dan ook erg belangrijk, want juist dankzij deze inbreng is het zo leuk deze krant uit te brengen, want deze krant is er voor U.

Heeft u ook zulke kreten uit het verleden die vragen om verduidelijking die we kunnen delen met onze lezers, dan kan ik u aangeven dat de postbus iedere dag wordt geledigd.
Arie Krijgsman

P.S. als inkopper….. we weten allemaal wel wat een ZEUN of ZEUNTJE is, en ook de betekenis ervan, maar waar komt deze naam vandaan ?...

Reacties graag naar de redactie !

checkpoint
maandblad voor veteranen

Militair verleden
Wilt u meer weten over het militaire verleden van uw (voor)ouders? En u weet niet waar u moet beginnen met zoeken? Op de website van het Veteraneninstituut staat een handig stappenplan. Dit stappenplan wijst u op een overzichtelijke manier de weg en laat duidelijk zien bij welke instanties en organisaties u terechtkunt met uw vragen.
Meer informatie vindt u op
http://www.veteraneninstituut.nl/onderzoek/militair-verleden

De Molukse cultuur is onlosmakelijk verbonden met een grote liefde voor eten. Sterker, eten is cultuur. De eerste vraag die je krijgt als je bij een Molukse familie over de drempel stapt, is vaak: heb je al gegeten? Daarna pas wordt geïnformeerd hoe 't ermee gaat. Het antwoord op de eerste vraag doet er overigens niet zo heel veel toe want gegeten wordt er sowieso. Binnen de kortste keren staat de tafel vol met lekkers. Eet je geen hele maaltijd mee, dan toch tenminste een pasteitje of wat kue-kue.

Eten delen en samenkomen rond de tafel zijn verankerd in de Molukse cultuur. Ze getuigen van de grenzeloze gastvrijheid die Molukse families van oudsher uitdragen. Het is de manier om gasten te verwelkomen, familiebanden aan te halen en het leven te vieren. Op 'gewone' dagen, maar zeker ook op memorabele momenten als een doop, bruiloft, belijdenis of begrafenis is samen eten aan de familietafel een belangrijk onderdeel van de rituelen.

Aan de recepten voor de maaltijden en specialiteiten die op tafel komen, is door tantes en oma's jarenlang gesleuteld. Met ervaring, kennis en natuurlijk veel liefde werden de smaken geperfectioneerd. Het zit hem vaak in kleine dingen. letsje meer of minder van een bepaald kruid, een extra toevoeging: ze kunnen net het verschil maken.

De recepten werden door tantes en oma's zwaar bewaakt, Om te mogen meedelen in 'het' geheim, moest je je als aspirant eerst bewijzen. Alleen wie had laten zien zijn weg te weten in de keuken en over de juiste 'hand' te beschikken, werd ingewijd in 'het' familiegeheim. Maar niet voordat plechtig de belofte werd gedaan dat het recept noóit maar dan ook nooit zou worden prijsgegeven aan een ander. Zelfs niet aan je bloedeigen moeder of zus.

Veel recepten zijn nooit opgetekend omdat deze per traditie mondeling en in de praktijk van de keuken werden doorgegeven. Ze werden geleerd in de keuken; zien, ruiken, proeven en vervolgens zelf aan de slag onder toeziend oog van de experts.

Die traditie lijkt het onderspit te delven nu we Leven in een maatschappij waarin iedereen altijd druk is en alles snel moet. De tijd om dagen in de keuken te staan en keer op keer bewerkelijke gerechten te maken tot ze helemaal in de vingers zitten, is er simpelweg niet meer. Het betekent dat veel kennis over gerechten en bereidingswijzen uit de authentieke Molukse keuken dreigt te verdwijnen.
Hoe deed oma het ook alweer? Helaas hebben de eerste generatie Molukse moeders en oma's veel van de gekoesterde keukengeheimen letterlijk meegenomen in hun graf.
In de laatste jaren is het besef gegroeid dat kennis, om deze te kunnen behouden, moet worden gedeeld. De behoefte om te delen blijkt groot. Dit komt duidelijk naar voren in de activiteit van mensen op de Molukse Recepten facebook pagina. Een pagina die is uitgegroeid tot een culinair kennisplatform met bijna 30.000 leden.
Allemaal mensen met een interesse in de Molukse keuken en een behoefte om kennis en tips uit te wisselen. Deze leden stellen vragen, geven antwoorden en delen plaatjes van hun culinaire creaties.
Samen jagen zij hetzelfde ideaal na: de smaak van oma's keuken terugvinden.

Een boek dat al die digitaalverzamelde kennis zou bundelen, leek een logisch vervolg op het enthousiasme dat steeds meer mensen aansteekt. De vraag naar een kookboek kwam al snel uit de Facebook community zelf, mede ingegeven door het feit dat in het overweldigende segment kookboeken dat elke maand vers van de pers rolt, de Molukse keuken ondervertegenwoordlgd is.
De leden waren het er snel over eens; er moest een Moluks kookboek komen. Na een aantal keer een valse start te hebben gemaakt ligt dat boek nu voor u. Grote tegenslagen zijn overwonnen dankzij de niet aflatende steun van de gemeenschap en mensen die erin bleven geloven.

Het boek is met recht het resultaat van het harde werk van de leden van de Molukse Recepten Facebookpagina zelf. Zonder de steun van de mensen die Molukse Recepten hebben omarmd, de gedeelde recepten, de tips en vooral de grenzeloze liefde voor de Molukse keuken, was dit boek er nooit gekomen. Daarom iedereen hartelijk bedankt voor de steun en het harde werk om het boek toch te realiseren!

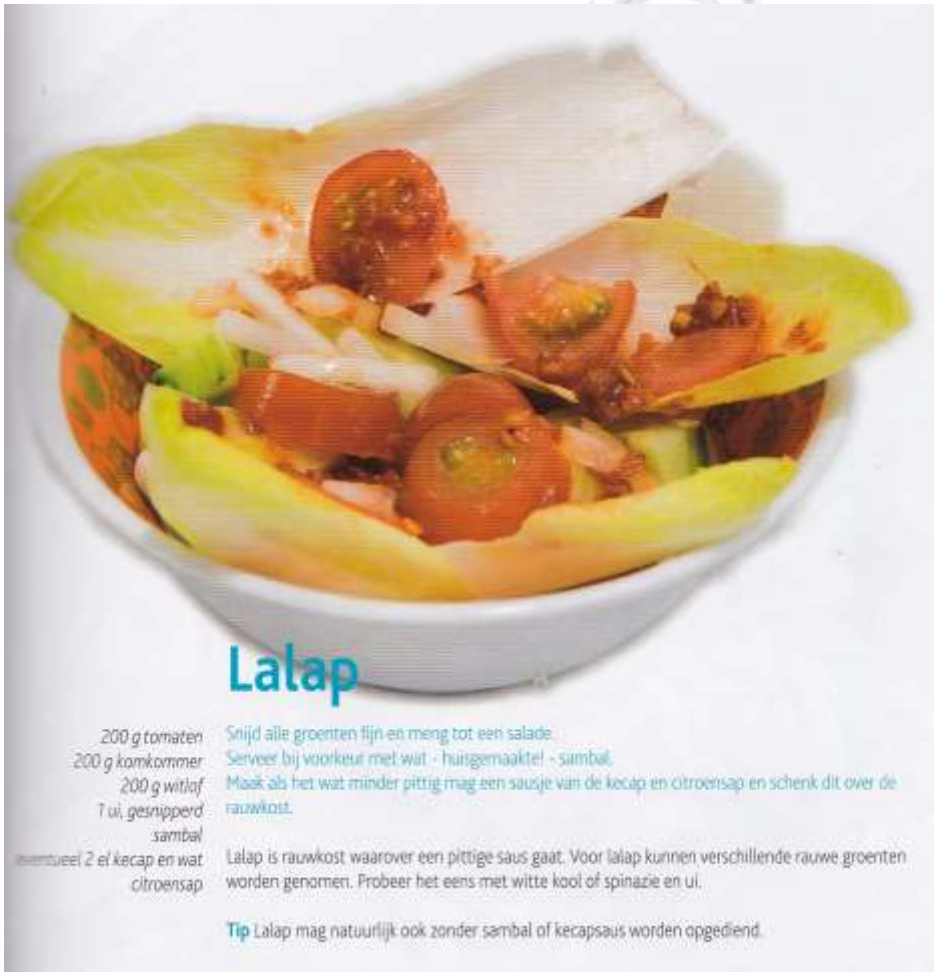

Loopt het water u in de mond ?.... hier onder een aanrader uit de redactie !

Speciaal aanbod !

Alle abonnees van “ten Anker” krijgen 20% korting op dit prachtige kookboek die te bestellen is via de onderstaande link…

https://tinyurl.com/yygcv4bq

Het Marinebondsgebouw

De Muiterij op het marineschip Hr. Ms. de Zeven Provinciën in de jaren dertig van de vorige eeuw had grote gevolgen voor Den Helder. Al het vakbondswerk werd verboden. Zelfs de VARA-gids mocht een marinegezin niet meer ontvangen. Die werd dan maar bij de buren bezorgd.

De muiterij, het bombardement van het schip en bemanning plus de draconische gevolgen daarvan in Den Helder is een zwarte bladzijde in de Marine geschiedenis waar tot lang na de oorlog niet over gesproken werd. Het was echt een taboe.

Eén van de effecten van het aanhalen van de teugels door de regering, en bij gevolg de marine, was het vertrek van de matrozenbond uit de trotse 'Matrozenburcht' die zij sinds 1914 hadden betrokken in het hart van de stad. Het fraaie gebouw stond op de hoek van de Stationsstraat, waar later het arbeidsbureau op gebouwd werd. Ook dat pand is echter alweer gesloopt; het is wel Den Helder natuurlijk.

Het Bondsgebouw was een ontwerp van de landelijk vermaarde architect Piet Kramer.
Helaas werd het beeldbepalende pand in 1940 gebombardeerd en daarna gesloopt.
Toen zat de Bond voor Minder Marinepersoneel er al niet meer in. De bond was namelijk verboden. In het Bondsgebouw zat Maris Stella, katholiek tehuis voor zeevarenden.

,,In de eerste helft van de vorige eeuw gaapte een diepe kloof tussen beroepsofficieren en het lagere personeel van de marine'', vertelt vice-admiraal b.d. Matthieu Borsboom.
De oud-marinetopman haalt herinneringen op aan de tijd waarin luitenant Guus de Jongh verdronk nadat hij in 1917 matroos Bart Bleije had gered. ,,Matrozen werden opgeroepen als dienstplichtige en hadden echt niets in te brengen. Zo ging dat toen nog.'' Op Willemsoord herinnert een monumentale stenen zitbank aan de opoffering door De Jongh.

Aan de feodale verhoudingen binnen de marine van die tijd werd tegenwicht geboden door de matrozenbond. De bond maakte onderdeel uit van de krachtige arbeidersbeweging in de eerste decennia van de 20e eeuw.

Jan Gottmer en J. Bonarius richtten samen met Texelaar Alex Verstegen in 1897 de Bond voor Minder Marinepersoneel op. Verstegen werd vanwege zijn vakbondswerk bij de marine ontslagen, maar schopte het tot SDAP-wethouder van Den Helder en later burgemeester van Koog aan de Zaan. Onder zijn leiding werd met centen en dubbeltjes gespaard voor een bondsgebouw dat de trots van de arbeidersbeweging zou uitstralen. Een bondslid schrijft op een ansichtkaart van het gebouw aan zijn vader: ‘Hier het bewijs van onze zesjarige arbeid. Man aan man, cent voor cent. Wie zaait zal oogsten: ons Marinebondsgebouw. Hoe vindt u het?’

Piet Kramer, jong architect van de Amsterdamse School, ontwierp het gebouw met een toren van blauwe bakstenen met paarse biezen van emaille. De eerste steen voor het Marinebondsgebouw aan het Julianaplantsoen/Prins Hendriklaan werd gelegd op 26 augustus 1913. De bekende tekenaar Albert Hahn ontwierp een muurschildering.

Op zaterdag 20 en zondag 21 juni 1914 vond de feestelijke opening plaats, onder zéér grote, ja overweldigende belangstelling van geheel de Nederlandse arbeidersbeweging. Namens de oudgasten was, voor de monumentale ingang van het gebouw, een door Hildo Krop ontworpen gedenksteen ingemetseld van ongeveer één bij twee meter, voorstellende een matroos, die een anker (symbool van “Het Anker”) door een stormachtige zee in veiligheid brengt.

Via spotprenten bracht Hahn de Helderse matrozenburcht regelmatig in landelijke publicaties waarin machthebbers gehekeld werden en de strijd voor betere arbeidsverhoudingen bezongen werd. In die jaren droomde men over arbeiderszelfbestuur. Een uitwas van dat gedachtegoed resulteerde helaas in muiterij op de Zeven Provinciën op zaterdagavond 4 februari 1933 bij de Noordoostpunt van Sumatra bij de rede Oleh-leh van Koeta Radja. De aanleiding van de muiterij was het toepassen Het betekende ook het einde voor de matrozenbond.

Oprichter Alex Verstegen maakte die neergang mee. Na zijn dood kreeg hij een in 1936 door Kramer ontworpen monument op de Algemene begraafplaats. Het opschrift luidt: 'Van zijn vrienden en strijdmakkers'. Ook na acht decennia wordt het graf nog bezocht.

Was getekend; Cees Rondèl

De Witte Olifant in zijn element op de Noord Atlantic….

De stickers worden 120x80 mm.
Materiaal:
automotive vinylfolie in wit.
beschermend en UV-werend laminaat.

Bestellen ?,.... Klik dan op de link
https://tinyurl.com/y6d9dv8l

Heb ik weer

De stokers klaagden dat de scheepshond met de naam Hond non-stop aan het blaffen was.en dat ze niet van de hondenwacht konden recupereren
Aangezien ik totok matroos 3 zv de teletac echt haat, besloot ik een vriendelijkere methode te nemen en koos voor de citronella band.
Als de hond dan blaft, komt er een pufje citronella uit onder de neus en blijkbaar haten ze dat waardoor ze stoppen met blaffen.

Dus vanmorgen maakte ik de band in orde (rampokte daartoe een bokkentuig en monsterflesje) en vulde hem met het citronella goedje. Wat ik in een toko op de wal toch maar mooi scoorde
En dat is waar mijn voormiddag had moeten eindigen.. maar nee, als eigenwijze baroe *(adoe zeg) als ik ben, werd ik wel nieuwsgierig naar hoe die band nu echt werkte...

Even later stond ik bij de waterdichte deur van het halfdek tegen die band te blaffen, maar er gebeurde niets.
Ik keek nog maar een keer of ie aan stond, of ie vol genoeg was en heb de instructie nog een keer extra bekeken. Hmm dat klopte, dus ik blafte nog maar een keer.
Nou weet ik niet meer zeker waar ik het idiote idee vandaan haalde om het nog eens te checken, maar ik deed het toch...ik deed de band zelf maar om, deed het blafdeel tegen mijn keel en blafte...
Nou het was duidelijk, blijkbaar doet het ding het op trillingen, want ik kreeg me daar toch een partij citronella in mijn gok gespoten! Ik denk ik word ter plekken mataglap

Dus daar stond ik, ik begon te hoesten waardoor het fucking rotding nog meer citronella in mijn gezicht spoot, zo recht mijn gokgaten in. Nou daar zat ik, op handen en knieën op het halfdek met mijn blote knieën op de antislip, proberen adem te halen en om het allemaal nog erger te maken, begon de Anjing kapal Hon ook nog eens te blaffen. Dus tussen het hoesten en het schreeuwen tegen die hond dat ie zijn klep moest houden, spoot dat ding nog tig keer citronella in mijn bakkes. Ondertussen deed ik mijn uiterste best dat kloteding van mijn nek te krijgen, wat dus niet ging omdat dat ding wel erg stevig vast was gaan zitten tijdens dit klote fiasco.Ik was mooi de pisang

Het duurde even,(Mengambil masa) maar eindelijk kreeg ik dat ding af en smeet dat zo niet diervriendelijke kutding achter het verhaalspil en daar lag ik dan in de koele ochtendlucht op het halfdek me te bedenken dat dit wel eens van de Terbodoh (domste) dingen was die ik in lange tijd had gedaan.
En pas toen hoorde ik het, gelach...

De stokers hadden alles gezien

Die stonden zo hard te lachen de patjakkers dat ze nauwelijks konden lucht pompen het was mij toch een soesa
Tussen hun lachbuien door zegt er een doodleuk, "Ik wilde je komen helpen, maar elke keer dat ik over de waterkering wilde klimmen, ging dat ding weer en lag ik zo in een deuk, dat ik de waterkering maar niet over kwam." (Adoe Jantje)
Dusssss, nu zijn niet alleen mijn luiken knalrood, maar mijn plaat en kroepoeks ook.
Nadat we hadden gekeken of alles verder kits was, hebben we tabee gezegd en ben ik eerst maar gaan mandiën onder het gemalen water zodat ik niet meer naar 'Eau de Citronella' rook. En mij weer senang voelde

Les van vandaag: de volgende keer (want ja, mezelf kennende, gaat er echt wel een volgende keer komen) zorgen we dus dat:

1 We de band niet vullen voor we hem af laten gaan
2. Onthouden we dat we geen zak aan stokers in een crisis situaties hebben

Maar het had ook een voordeel, we hebben de komende dagen vast geen last van muggen!

RECTIFICATIE

Sorry maar in “ten Anker” van 01-07-19 stond bij het commando van Janette Morang op Hr.Hs. de Ruyter een verkeerde foto afgebeeld…..
Hieronder haar juiste “de Ruyter”

++

Rectificatie door een oplettende lezer….

Hallo Arie, en L.S.
In de pdf over Hr.Ms. Luijmes staat vermeld dat de verhoogde boeg in 1966 werd aangebracht. Het schip heeft van sept. 1966 tot sept 1969 opnemingswerkzaamheden verricht in Suriname. Ik was aan boord van de Luijmes van april 1966 t/m september 1967 maar toen had de Luijmes geen verhoogde boeg. Die is pas na terugkeer uit Suriname in 1969 of later aangebracht.

Groet,
Henk Rostohar
toen mach. 1 om.

Henk dank voor jouw oplettendheid, ik kan het niet meer doorgeven daar de schrijver van dat stuk inmiddels” ten Anker ” is….
Ik wist hiervan daar ik dat eerder had vernomen , moet toegeven dat mijn het is ontschoten het aan te passen….
Arie

Marineman als levensles….

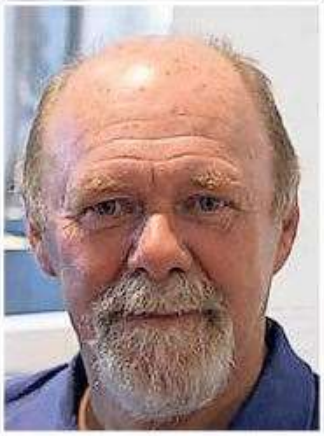

Zoon André Schram.

De gevangenschap van marineman Johan Schram in het krijgsgevangenenkamp Fukuoka 2 staat centraal in een lesboekje dat zijn zoon André gemaakt heeft. Bijzonder is dat nu ook een Japanse versie is verschenen. De tekst legt kinderen uit wat er gedurende de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië gebeurd is. Maar gaat ook over het leed dat de gevangenen is aangedaan en het lijden van de Japanse bevolking buiten het kamp.

André werd in 1948 in Den Helder geboren als zoon van Johan en Adriana Schram. Johan Schram was eind 1945 teruggekeerd op Nederlandse bodem na jaren van krijgsgevangenschap in Japan. Net als veel andere Nederlandse marinemannen was Schram eind jaren dertig naar Nederlands-Indië gevaren voor een uitzending die enkele jaren zou moeten duren. De Tweede Wereldoorlog gooide echter roet in het eten. Johan Schram bleef vanwege de oorlogsdreiging langer in de Oost en werd in voorjaar 1942 tot overmaat van ramp krijgsgevangen gemaakt toen Japan Nederlands- Indië binnenviel. Schram werd in een 'hellship' naar Japan gebracht en te werk gesteld op een scheepswerf in Nagasaki.

Gevangen marineman als levensles

De krijgsgevangenen waren opgesloten in het kamp Fukuoka 2. In het lesboekje beschrijft André aan de hand van het verhaal van Johan de lotgevallen van de krijgsgevangenen. André Schram: ,,Het kamp bestond uit een aantal barakken voor een groot deel opgedeeld in ruimtes waar 50-60 man at en sliep. Op het hoogtepunt bevonden zich ongeveer 1500 krijgsgevangenen in Fukuoka 2. De krijgsgevangenen moesten werken op de Kawanami scheepswerf aan de bouw van schepen. Johan werd aangewezen om ook in de keuken te werken en werkzaamheden te verrichten op het kamp zelf. Het woord keuken is in dit verband te veel gezegd: het eten bestond uit vooral waterige soep, een beetje rijst, zeewier en af en toe wat brood en een beetje vlees.

Ik hoop dat het lesboekje bijdraagt aan de verzoening tussen mensen die ooit elkaars vijanden waren", zegt auteur André Schram.

De gevangenen vermagerden en hun conditie liep sterk terug. Ze werden geslagen en gemarteld als er in de ogen van de bewakers iets verkeerd werd gedaan."

Dysenterie Ook kleding was schaars en de gevangenen moesten werken in kou en regen zonder warme of waterdichte kleding. Velen kregen daardoor longontsteking en dysenterie en een aantal is door gebrek aan medicijnen overleden. Uiteindelijk hebben 73 krijgsgevangenen de ontberingen in het kamp en op de werf niet overleefd. Op 9 augustus 1945 waren de gevangenen getuige van de ontploffing van de atoombom boven Nagasaki.

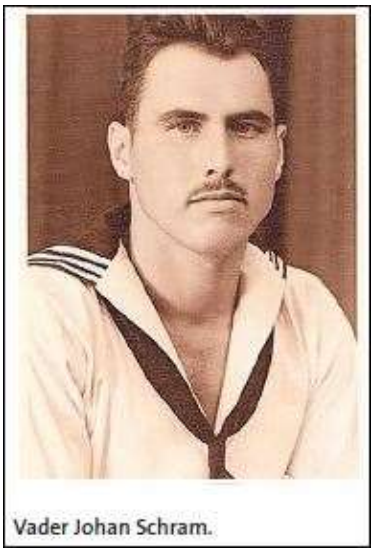

Vader Johan Schram.

Schram beschrijft de dramatische gebeurtenis in zijn boekje: ’De val van de bom was voor allen een grote schok. De enorme ontploffing, het intense licht, de hitte, harde wind en ook de indrukwekkende stilte na de bom maakten diepe indruk. Velen hebben de ontploffing gezien en de ogen snel bedekt vanwege het enorm felle licht. Wat Johan en de andere krijgsgevangenen ook gezien hebben was de enorme rookpluim die tot kilometers hoogte opsteeg boven de stad in de uren na de ontploffing van de bom. Wat voor allen echter de grootste schok betekende was te zien dat van de stad vrijwel niets over was.’ Op 15 augustus capituleerde het land. Het duurde echter nog tot eind van dat jaar voordat de marineman weer terug in Nederland was. In 1946 trouwden Johan en Adriana. Hij vervolgde zijn loopbaan bij de Koninklijke Marine, maar Johan Schram heeft na zijn terugkomst uit Japan bijna nooit iets verteld over zijn periode als krijgsgevangene. André Schram schrijft: ’Vele andere oud-krijgsgevangenen deden dat ook niet. Zij hoopten het - door er niet over te praten - te kunnen vergeten, of konden er vanwege hun verdriet niet over praten. Pas op hoge leeftijd kwamen bij sommige krijgsgevangenen de verhalen los en is er meer bekend geworden over de ellende waar de krijgsgevangenen in hebben geleefd.’ Als zoon van een vader die niet over zijn traumatische ervaringen kon praten, heeft André ook een knauw opgelopen. Hij is daar absoluut niet uniek in. Schram: ,,Slachtoffers van de oorlog en in een aantal gevallen ook nabestaanden, hebben het veelal moeilijk, zoeken hulp of leren te leven met de gevoelens omtrent hetgeen hen is overkomen.” In het lesboekje schrijft hij daar over: ’Kinderen van oud-krijgsgevangenen hebben dat zwijgen begrepen maar het daar vaak ook moeilijk mee gehad. Ze hebben in hun leven de innerlijke strijd en de problemen van hun vader gevoeld en soms ook openlijk meegemaakt.

Moeder Adriana Schram.

Johan is op 75-jarige leeftijd gestorven en heeft pas vlak voor zijn overlijden iets verteld over de gevoelens waar hij al die tijd na de oorlog mee heeft rondgelopen.
Hij voelde zich gebruikt en behandeld als een slaaf en kon dat ook na de oorlog niet makkelijk naast zich neerleggen. Hij kon het moeilijk verkroppen dat Japan geen excuses aanbood voor wat ze hem en de andere krijgsgevangenen hadden aangedaan. Hij wilde dan ook niets met Japan te maken hebben en er zeker niet heen gaan om terug te zien waar hij gedwongen vast had gezeten en moest werken.’ André vindt het jammer dat zijn vader de oprichting van het Fukuoka- 2 gedenkteken niet heeft mogen meemaken: ,,Het gedenkteken betuigt spijt voor hetgeen de krijgsgevangenen is aangedaan en is een teken van respect voor allen die daar gevangen hebben gezeten.

Het gedenkteken draagt ook de namen van de gevallenen in het kamp. Dit is mogelijk gemaakt door burgers van Nagasaki en is voor mij een hand die namens de burgers van de stad is uitgereikt en die vraagt om vergeving en verzoening. Het was het startpunt voor het schrijven van het lesboekje dat gaat over oorlog en vrede en over herdenken en verzoenen."

Boekje voor scholieren nu ook in Japans

Het boekje krijgt ook in Japan aandacht. Inmiddels wordt het op een aantal scholen in Nagasaki aan scholieren aangeboden. André Schram speelt een rol binnen de stichting Dialoog Nederland - Japan - Indonesië. Die stichting bevordert de dialoog tussen Nederlandse, Japanse en Indonesische inwoners om te komen tot eenzelfde perceptie en verzoening omtrent het verleden, een dialoog die uitgaat van herkenning, erkenning en wederzijds respect. Schram: ,,Een basis daarvoor wordt gelegd in de vorm van dit lesboekje. Het beoogt jonge mensen te inspireren om na te denken over oorlog en vrede, over herdenken en de lessen van het verleden."

Arie Booy

Onlangs kwam er een mail voorbij via Marktplaats vanuit het verre Australië. Ik had er n.l. enkele boeken op staan van de Jaarboeken KM , en John Mohnen wilde deze graag kopen daar hij geïnteresseerd was in de KM daar hij zelf bij de KM heeft gediend.
Zo is een kleine mail wisseling ontstaan tussen John en mijn persoontje en heb hem verwezen naar diverse websites en onze krant “ten Anker”
In deze mailwisseling is gebleken dat ondanks de grote afstand geheel aan de andere kant van deze aardkloot de Roots van onze Marine daar ook nog steeds wordt beleefd en niet wordt losgelaten.
Hieronder een kleine impressie van het geen John heeft geschreven….

Hallo Arie, en LS
Bedankt voor je mailtje.
Wel ik heb nou genoeg leesplezier voor de koude wintermaanden.
Geweldige informatie en dat eigenlijk op alle sites.
Toen ik begon met het verzamelen van KM emblemen was de bakstafel toch wel een grote hulp.
Ik heb die verzameling nou op 3 emblemen na compleet en ben nou begonnen met de vooroorlogse emblemen.
Toch weer een stukje vaderlandse marine historie hier in hartje Australië. Ook bijgesloten enkele van mijn wandborden. Vrouwtje begint te klagen over de muur ruimte☺
Ook mooi te lezen over jouw carriere bij de baas. Jij eruit en ik erin.
Vriendelijke groet
John

Hallo Arie,
Dacht niet dat de mail aangekomen was. Kreeg het gisteren terug als zijnde ‘Undeliverable, Mailbox Full’.
Maar toch goed dat het nog is aangekomen. Natuurlijk mag je de foto’s in je maandblad plaatsen. Vind ik zelf geweldig.
De borden geven mij hier toch iedere dag weer een herinnering aan een geweldige tijd die ik bij de baas mocht beleven. En voor mij was het natuurlijk levensveranderlijk.
Vrouwtje ontmoeten, alles achterlaten, ontslag indienen en emigreren. Herinner me nog toen ik mijn ontslagbrief indiende dat de EO zei:
‘We gingen naar Australië om het ontwerp van onze schepen te verkopen en niet ons personeel’ ☺
Voor mij is de tijd bij de KM als gisteren en ik kijk dan ook uit naar de jaarboeken.
Met vriendelijke groet
John

Mooie hè trip naar Australië, gezellig benen strekken op de wal…. , achter de rokjes aan en een mooie BLOM schaken. Daar krijg je vlinders van in de buik met gevolg ontslag nemen heel je hebben en houwen achterlaten en vertrekken….
Hoeveel van dit soort verhalen zijn er nog ?…. ik denk vele !
Arie

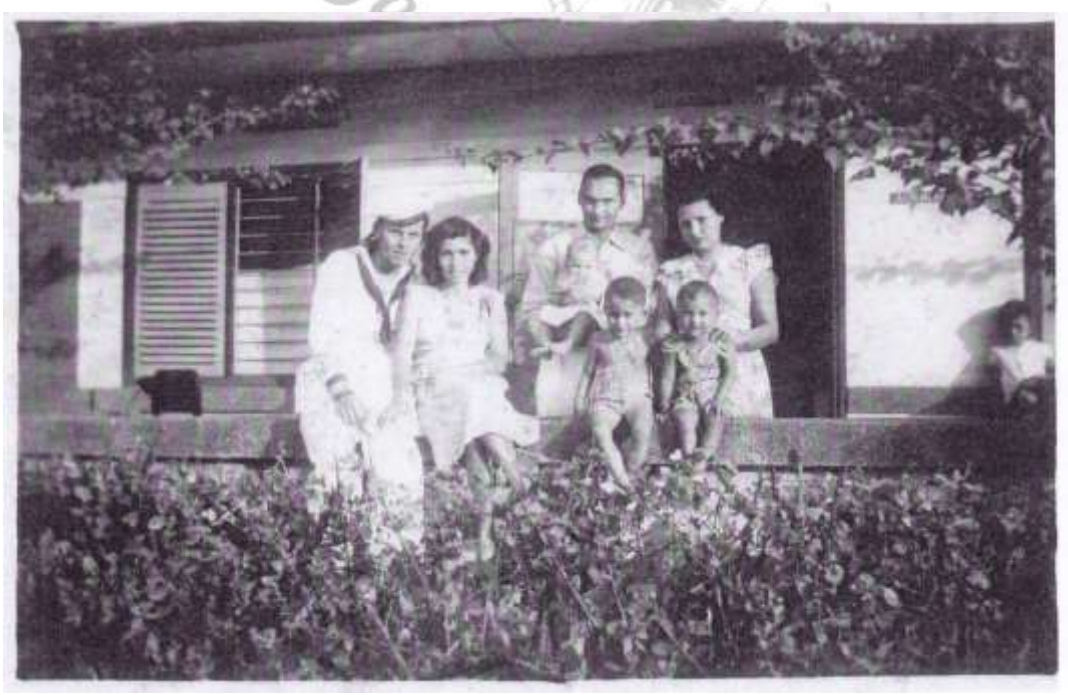

Foto gemaakt vermoedelijk rond 1950 in Surabaya ten huize van echtpaar Harnisch-Falkenberg (op foto rechts)

Tweede van links: Edith Hendrika Soffner

Gezocht: naam marineman en mogelijke verdere info

Eventuele info : rechtstreeks t.a.v. Ed Vermeulen, emailadres: edenmarty@ziggo.nl

HELDERSE COURANT
Noordhollands Dagblad

Voor alle abonnees woonachtig buiten de noordkop van Noord Holland heeft Ten Anker op zijn website ruimte gecreëerd om marine gerelateerde artikelen die door verslaggever Arie Booy in de Helderse Courant worden gepubliceerd ook zichtbaar te maken voor de abonnees van Ten Anker.
Klik op de onderstaande link voor deze nieuwe bulletin
https://www.tenanker.com/helderse-courant.html

met dank aan Arie Booy

Ingekomen verzoek……

L.S.
Graag zou ik willen weten wat er na de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië is gebeurd met de LCPR van Fakfak. Is deze op het einde van de baai, de Sungay, onklaar gemaakt en gedeeltelijk gezonken? Graag bericht aan Jos van de Konijnenberg, tel. 0492-534102 of email jos.vd.konijnenberg@upcmail.nl

Mail naar de redactie is ook mogelijk : tenanker@kpnmail.nl

Arie Booy
a.booy@hollandmediacombinatie.nl

Den Helder ■ Bij Damen wordt volop getekend aan het ontwerp van de nieuwe marinebevoorrader Zr.Ms. Den Helder.

Ontwerp van de bevoorrader krijgt steeds meer vorm

Deze impressie van het schip op volle zee is door ontwerper Joris Manders van Damen op de website Linked In geplaatst. „Het nieuwe combat support ship van de Koninklijke Marine krijgt steeds meer vorm", schrijft Manders erbij. „Het is een geweldig project om aan te werken." Op de illustratie is te zien dat het naamsein van de Den Helder A834 wordt. Voor het voorzien van andere marineschepen met brandstof, munitie en goederen heeft het schip twee BOZ-posities, hetgeen staat voor bevoorrading op zee.

Het combat support ship Den Helder zoals het er straks uit moet gaan zien. ILLUSTRATIE DAMEN

Zo wordt Zr.Ms. Den Helder

Containers De kranen en installaties voor het bevoorraden zijn in het midden zichtbaar. De groene rechthoeken op het bovendek moeten zeecontainers voorstellen. In de uitsparingen aan de zijkanten is ruimte voor kleine boten die gebruikt worden voor boarding- en reddingsoperaties of personenvervoer. Tevens is er plek voor twee Frisc onderscheppingsboten. Het achterste gedeelte van het schip is zoals gebruikelijk gereserveerd voor een helikopterdek en hangaar voor vliegoperaties. Opvallend is de mast op het brughuis. Die is geheel anders van vorm dan de masten van marineschepen die eerder dit decennium in dienst zijn gesteld. Evenals Zr.Ms. Karel Doorman krijgt de brug van de Den Helder overdekte vleugels die de bemanning goed zicht op een kade geven. Volgens viceadmiraal Kramer is het bevoorradingsschip de eerste stap in de vernieuwing van de marinevloot. Damen Schelde Naval Shipbuilding wil de tanker in 2023 opleveren.

Ik lees tegenwoordig ** ten Anker** in PDF...
1e hoef niet meer naar de brievenbus
2e ik krijg geen zwarte vingers van de inkt
3e ik kan het opslaan en later verder lezen..
4e ik hoef ook niet meer te sparen voor oud papier.